

Badanie specyfiki bezrobocia w wybranych powiatach województwa mazowieckiego, w zakresie stanu obecnego, perspektyw rozwoju sytuacji na lokalnych rynkach pracy oraz wniosków dla polityki rynku pracy

**Raport cząstkowy z trzeciego etapu badania „Propozycje narzędzi rozwiązywania problemów rynku pracy, w szczególności problemu bezrobocia z uwzględnieniem specyficznych cech podregionu”
powiat łosicki**

Realizacja: MillwardBrown SMG/KRC
Warszawa, ul. Nowoursynowska 154A

Warszawa, październik – grudzień 2009

ANALIZA WYWIADÓW

Niniejszy dokument zawiera raport cząstkowy obejmujący wyniki indywidualnych wywiadów pogłębionych dla powiatu łosickiego. Uwzględnia ono zweryfikowane propozycje narzędzi zarządzania powiatowymi rynkami pracy formułowane przez respondentów.

Opracowanie powstało na podstawie analiz 8 pogłębionych wywiadów indywidualnych przeprowadzonych w powiecie łosickim w listopadzie 2009.

Przeprowadzono 8 wywiadów pogłębionych z ekspertami/praktykami posiadającymi orientację nt. lokalnego rynku pracy. Wśród respondentów znalazło się 5 pracowników Powiatowego Urzędu Pracy, w tym dwóch doradców zawodowych, lider pracy, oraz specjalista do spraw rozwoju. Poza tym w badaniu wzięli udział pracownicy Ośrodka Pomocy Społecznej, Urzędu Miasta i Starostwa Powiatowego. Wszyscy oni mają w swojej pracy codzienną styczność z problemami rynku pracy, a także biorą udział w działaniach w celu zapobiegania i przeciwdziałania bezrobociu w sposób bezpośredni lub pośredni (przez całościowe wdrażanie polityki społecznej i gospodarczej). Ze względu na pracę wśród lokalnej społeczności wybrani specjaliści mają dobre rozeznanie w specyfice i właściwościach miejscowego rynku pracy.

W analizowanych wywiadach respondenci wskazywali na bardzo małą elastyczność pracowników. Sporą część bezrobotnych zajmują osoby, które przez całe życie pracowały w jednym przedsiębiorstwie. Często zdarzało się tak, że po upadku przedsiębiorstwa osoba z 20-letnim stażem na jednym stanowisku nie umiała już odnaleźć się na żadnym i innym. Mała rotacja pracowników jest również połączona z tym, że powiat łosicki jest w głównej mierze powiatem rolniczym, na którym po przemianach gospodarczych niewiele się zmienia i funkcjonuje niewielka liczba przedsiębiorstw.

„Tu zakładów nowych nie mamy, aczkolwiek widzimy, że rozwój przedsiębiorczości jest jak najbardziej, bo osoby chociażby od nas korzystają ze środków na dotacje i tych firm w ciągu roku około 100 powstaje. Także coś się dzieje, coś drgnęło w tej kwestii. Aczkolwiek typowo rolniczy charakter powiatu nie pozwala na rozwój dogłębny i szeroki.”

Duży problem stanowią osoby długotrwale bezrobotne o przestarzałych kwalifikacjach, które od dłuższego czasu nie mają już nawet prawa do zasiłku. Na rynku można zaobserwować głęboki zastój. Niepracujący mieszkańcy nie generują wystarczających przychodów istniejącym przedsiębiorstwom i hamują tym samym ich rozwój. Starsi bezrobotni, po 50 roku życia, są na tyle zniechęceni i demotywowani brakiem możliwości, że jedynym rozwiązaniem, jakie widzą, jest korzystanie z rent, świadczeń i pomocy społecznej,

więc nie chcą pracować. Stanowią grupę, do której bardzo ciężko trafić jest z działaniami aktywizacyjnymi i trudno zmotywować do jakiegokolwiek działalności. Młodzi i aktywni ludzie, jeżeli zależy im na zadowalająco płatnej pracy zmuszeni są wyjeżdżać poza granicę powiatu, do większych miast, Warszawy lub za granicę. Ci, którzy zostają są często zmuszeni pracować nie w swoim zawodzie. Nawet perspektywiczne z pozoru staże współorganizowane przez Urząd Pracy nie odnoszą zamierzonego skutku, gdyż pracodawcy nie mając środków na zatrudnienie pracownika na pełen wymiar, po zakończeniu okresu trwania stażu finansowanego z PUP zatrudniają kolejnego stażystę na tych samych zasadach. Bieda i oszczędność pracodawców doprowadza również do nieuczciwych zachowań i do gorszego traktowania pracownika. Często praktykowane jest wypłacanie pracownikom wynagrodzeń w ratach lub z opóźnieniem oraz zatrudnianie pracowników na czarno. Prowadzi to do dalszego spadku motywacji do pracy wśród osób pozostających na bezrobociu. Respondenci, jako główny problem łosickiego rynku pracy wymieniali brak zakładów pracy i brak nowo tworzących się miejsc pracy, z czym wiążą się wysokie koszty pracy, bieda pracodawców oraz brak inwestycji zewnętrznych. Z drugiej strony ważną przeszkodą w zwalczaniu bezrobocia jest niska motywacja samych bezrobotnych. Szczególnie trudnym problemem jest aktywizacja osób długotrwale bezrobotnych, dla których przymus codziennej codzienności w ewentualnej pracy jest bardzo uciążliwy, a regularne przyjmowanie na siebie i wykonywanie obowiązków nie odpowiada ich przyzwyczajeniom. Respondenci zwracają uwagę, że wśród ludzi, którym zależy na znalezieniu zajęcia i znalezieniu źródła utrzymania występuje wielka pomysłowość i przedsiębiorczość. Są osoby, które nie boją się ryzykować, brać na siebie odpowiedzialność i zaczynać robić rzeczy, których jeszcze nie robili. Te osoby nie stają się klientami Urzędów Pracy, respondenci opowiadali z podziwem o osobach, które poradziły sobie z problemem znalezienia swojego miejsca na rynku pracy, bez czekania na pomoc z zewnątrz. Sformułowano wniosek, że zaradność jest najważniejszą determinantą sukcesu na rynku pracy. Wśród osób nieangażujących się w poszukiwanie pracy dużą grupą są bezrobotni, których najważniejszym bodźcem do rejestracji w PUP jest posiadanie statusu bezrobotnego, czyli uprawnienia do zasiłków i zaświadczeń dla instytucji opieki społecznej. Popularnym rozwiązaniem stosowanym przez bezrobotnych jest dorabianie na czarno, o co nie można ich zbytnio winić, gdyż często są oni postawieni przed wyborem pracy bez umowy lub brakiem jakiegokolwiek pracy. Respondenci postrzegają dotacje na przedsiębiorczość, jako skuteczne między innymi dlatego, że pomagają one zalegalizować działalność. Kilka razy wspomniana była przez respondentów, jako problem nieadekwatna oferta szkół. Brakuje edukacji w niektórych zawodach – upadły między innymi szkoły zawodowe kształcące tokarzy i ślusarzy.

Jeżeli na rynku pojawiają się oferty pracy, spora część z nich to oferty dla pielęgniarek. Poza tym respondenci mówią, że zawsze znajdzie się praca dla nauczycieli kształcenia zintegrowanego i wychowania przedszkolnego. Wiele ofert pracy pojawia się z firm z branży budowlanej oraz z prywatnych firm transportowych. Cenionym pracownikiem jest też specjalista z zarządzania budżetami, pisanie i rozliczanie projektów. Wachlarz prac sezonowych znajdzie się w rolnictwie, leśnictwie i sadownictwie. Dramatyczny brak popytu występuje natomiast na pracowników w zawodzie filologa polskiego. Zwraca się również uwagę na dużą podaż niepotrzebnych na tym rynku techników rolnictwa i technologów żywności.

Jako grupy społeczne szczególnie zagrożone bezrobociem respondenci wymieniają przede wszystkim osoby niezmotywowane, bierne, z przestarzałą mentalnością. Jest to grupa, do której najciężej dotrzeć, a narzędzia pomocy tym osobom okazują się najmniej skuteczne. Druga wymieniona grupa to kobiety, których aktywność na rynku pracy jest utrudniona głównie ze względu na konieczność opieki nad dziećmi oraz brak dłuższej otwartej przedszkoli. Grupą zagrożoną bezrobociem w powiecie łosickim są osoby prowadzące gospodarstwo rolne, z którego dochód jest niewystarczający, czyli osoby pracujące w rolnictwie, z chęcią lub koniecznością przekwalifikowania się.

Respondenci wskazują, że w całym procesie zbierania i przetwarzania informacji o rynku pracy, najważniejsze są informacje o potrzebach, zarówno bezrobotnych jak i pracodawców. Zwraca się uwagę na potrzebę metodycznych badań populacji pracodawców, która jest gorzej zbadana niż populacja bezrobotnych, gdzie zbierane są informacje o każdej rejestrowanej osobie bezrobotnej. Jednak pomimo indywidualnego wywiadu z bezrobotnym, trudno jest uzyskać prawdziwe dane o motywacji i wizji kariery danej osoby, a to są w praktyce najważniejsze informacje w procesie poszukiwania pracy. Respondenci uważają, że diagnozy są przeprowadzane zbyt rzadko, a wyniki badań zleconych pochodzą sprzed kilku lat, wskazują na potrzebę bieżącego monitoringu sytuacji na rynku, zwłaszcza, że zbieranie informacji o rynku pracy często bywa przeprowadzane ustnie, jest niesformalizowane i niearchiwizowane. Również prognozy nie są sformalizowane, a także brakuje prognoz ogólnogospodarczych, krajowych i światowych.

Respondenci uważają za zasadne komunikaty PR o sukcesach działalności instytucji rynku pracy. Uważają, że przekaz informacji powinien następować możliwie bezpośrednio, należy identyfikować nawet nieaktywnych, patologicznie zdemotywowanych bezrobotnych i podejmować próby ich aktywizacji. Informacje należy rozpowszechniać również za pomocą innych instytucji PCPR, GOPS, bezpośrednio odpowiednich grup społecznych, np. niepełnosprawnych, a także za pomocą kościelnych ambon.

PUP współorganizuje spotkania z ostatnimi klasami szkół powiatu łosickiego, na których przekazywane są uczniom informacje o rynku pracy i o działaniach PUP. Poza tym

zorganizowana została Powiatowa Rada Zatrudnienia złożona z przedstawicieli samorządu, urzędów gmin i przedstawicieli pracodawców, również prywatnych. Działania PUP przyczyniły się w opinii respondentów do poprawy sytuacji na rynku pracy, większość miejsc pracy powstała dzięki refundacjom PUP. Z drugiej strony pojawiła się opinia, że rynek pracy został "rozpieszczony" działaniami PUP.

PROPOZYCJE NARZĘDZI ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW RYNKU PRACY

NARZĘDZIA DIAGNOSTYCZNE POZWALAJĄCE NA MONITORING SYTUACJI NA RYNKU PRACY

Wszystkie **decyzje** podejmowane w ramach polityki społecznej i gospodarczej, czyli także polityki zatrudnienia muszą być podejmowane w oparciu o możliwie **rzetelne informacje** o aktualnej i rzeczywistej sytuacji na rynku. Do postawienia wiarygodnej diagnozy o panującej sytuacji konieczne jest regularne zbieranie danych. Stosowne informacje o rynku pracy powinny być zbierane na lokalnych rynkach, by uwzględnić ich miejscową specyfikę, a zsumowane powinny stanowić bazę informacji o sytuacji na krajowym rynku pracy. Dlatego powinny przyjąć jednakową formę we wszystkich powiatach, by ułatwić ich gromadzenie i porównywanie.

W celu uzyskania całościowego obrazu rynku dane powinny być zbierane nie tylko wśród osób bezrobotnych i poszukujących pracy, ale także wśród pracodawców oraz szkół danego regionu. Stworzono trzy kwestionariusze dla osób bezrobotnych ze względu na różne spełniane przez nie funkcje. Przy rejestracji osoba bezrobotna powinna podać jak najwięcej informacji o sobie, by pozwolić na maksymalnie trafiony **dobór form pomocy**. Aby umożliwić **monitoring skuteczności** prowadzonych działań należy cyklicznie, (co 6 miesięcy) zbierać informacje od osób zarejestrowanych w Urzędzie, by miały szanse wyrazić swoją opinię i ocenić swoje postępy. Przy wyrejestrowaniu kluczowe są dwie informacje, które należałoby uzyskać od osoby bezrobotnej: czy PUP pomógł jej w szukaniu lub znalezieniu pracy oraz dlaczego się wyrejestrowuje.

Aktualnie informacje takie są zbierane, ale bywa, że nie są usystematyzowane lub zdarzają się pominięcia którejś grupy. Poza tym rekomenduje się zbieranie informacji, w uspołniony sposób, by ułatwić ich wymianę między powiatami i gromadzenie ich w jednostkach położonych wyżej w strukturze publicznych służb zatrudnienia.

Okresowe podsumowania i monitoring zmian pozwoli na **identyfikację przyczyn zmian** na rynku pracy oraz na **ewaluację** dotychczasowych działań podejmowanych w celu przeciwdziałania bezrobociu.

**Narzędzie 1 – kwestionariusz przeznaczony dla osób poszukujących pracy
w momencie rejestracji w Powiatowym Urzędzie Pracy**

ANKIETA DLA OSÓB REJESTRUJĄCYCH SIĘ W POWIATOWYM URZĘDZIE PRACY	
CZĘŚĆ 1. POPRZEDNIE ZATRUDNIENIE	
<p>1. Jak długo pozostaje Pan/Pani bez pracy?</p> <p><i>Proszę zaznaczyć właściwą odpowiedź</i></p>	<p>1. Mniej niż 3 miesiące 2. 3-6 miesięcy 3. 6-12 miesięcy 4. Od roku do 2 lat 5. Dłużej niż 2 lata</p>
<p>2. Gdzie Pan/i ostatnio pracował(a)?</p> <p><i>Proszę podać nazwę firmy lub zaznaczyć odpowiedź 1.</i></p> <p><i>Jeśli wybiera Pan/i odpowiedź 1, proszę przejść do pytania 7</i></p>	<p>..... ....</p> <p>1. .... nigdzie wcześniej nie pracowałem</p>
<p>2. Jak długo pracował/a Pan/i w tej firmie?</p> <p><i>Proszę zaznaczyć właściwą odpowiedź</i></p>	<p>1. Mniej niż 3 miesiące 2. 3-6 miesięcy 3. 6-12 miesięcy 4. Od roku do 2 lat 5. od 2 do 5 lat 6. od 5 do 10 lat 7. powyżej 10 lat</p>
<p>3. Na jakich zasadach był/a Pan/i zatrudniony/a w tej firmie?</p>	<p>1. .... Umowa o pracę na czas nieokreślony 2. .... Umowa o pracę na czas określony 3. .... Umowa – zlecenia 4. .... Umowa o dzieło 5. .... Samozatrudnienie 6. .... Inne zasady</p>

<p>11. Jaki jest Pana/i zawód wyuczony?</p> <p><i>Proszę wpisać swój zawód wyuczony lub zaznaczyć odpowiedź 1.</i></p>	<p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>1. Nie mam wyuczonego zawodu</p>
<p>12. W jakich zawodach Pan/i pracował/a?</p> <p><i>Proszę wymienić zawody, które wykonywał/a Pan/i do tej pory?</i></p>	<p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p>
<p>13. Proszę wymienić, jakie umiejętności zawodowe Pan posiada?</p>	<p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p>
<p>14. Jakie ma Pan/Pani uprawnienia zawodowe, certyfikaty, licencje, itp.?</p>	<p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p>
<p>15. Jakie zna Pan/i języki obce i w jakim stopniu?</p> <p><i>Proszę wpisać język, którym się Pan/i posługuje i zaznaczyć w jakim stopniu się Pan/i nim posługuje?</i></p>	<p>1. .... Język</p> <p>a. W stopniu podstawowym</p> <p>b. W stopniu komunikatywnym</p> <p>c. W stopniu zaawansowanym</p> <p>d. W stopniu biegłym</p> <p>2. .... Język</p> <p>a. W stopniu podstawowym</p> <p>b. W stopniu komunikatywnym</p> <p>c. W stopniu zaawansowanym</p> <p>d. W stopniu biegłym</p> <p>3. .... Język</p> <p>a. W stopniu podstawowym</p> <p>b. W stopniu komunikatywnym</p> <p>c. W stopniu zaawansowanym</p> <p>d. W stopniu biegłym</p>
<p>16. Czy aktualnie uczy się Pan/i lub studiuje?</p> <p><i>Proszę zaznaczyć właściwą odpowiedź.</i></p> <p><i>Jeśli wybiera Pan/i odpowiedź 1, proszę wpisać kierunek/zawód, w jakim się Pan/i kształci</i></p>	<p>1. .... Tak, kształcę się na kierunku / w zawodzie.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>2. Nie</p>
<p>CZĘŚĆ 3. POSZUKIWANA PRACA</p>	

<p>17. Jakim rodzajem pracy jest Pan/i zainteresowany/a?</p> <p><i>Proszę zaznaczyć odpowiednie rodzaje pracy (można zaznaczyć więcej niż jedną odpowiedź)</i></p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Praca fizyczna 2. Praca biurowa 3. Stanowisko produkcyjne / praca rzemieślnicza 4. Praca z ludźmi / obsługa klienta 5. Praca w usługach 6. Praca na stanowisku specjalisty (wymagająca wyższego wykształcenia)
<p>18. W jakim zawodzie chciał(a)by Pan/i pracować?</p> <p><i>Proszę wpisać zawód</i></p>	<p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p>
<p>19. Jakie umiejętności posiada Pan/i, aby wykonywać pracę w tym zawodzie?</p> <p><i>Proszę wymienić posiadane umiejętności</i></p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. .... 2. .... 3. .... 4. .... 5. ....
<p>20. Jakich umiejętności Panu/Pani brakuje, aby podjąć pracę w tym zawodzie?</p> <p><i>Proszę wymienić umiejętności, których brak Pan/i odczuwa?</i></p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. .... 2. .... 3. .... 4. .... 5. ....
<p>21. Czy gdyby miał/a Pani taką możliwość chciał(a)by Pan/i się dokształcić (ukończyć dodatkowe kursy, szkolenia, studia zaoczne lub podyplomowe)?</p> <p><i>Proszę zaznaczyć właściwą odpowiedź</i></p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Nie 2. Tak, chciał(a)bym wziąć udział w kursie lub szkoleniu. 3. Tak, chciał(a)bym podjąć studia zaoczne 4. Tak, chciał(a)bym podjąć studia podyplomowe
<p>22. Jeśli tak, to w jakim zakresie chciał(a)by się Pan/i dokształcać?</p> <p><i>Proszę podać tematykę, zakres szkoleń, studiów</i></p>	<p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p>
<p>23. Czy był(a)by Pan/i skłonny się przekwalifikować celu podjęcia pracy? (tzn. podjąć kształcenie w nowym zawodzie)</p> <p><i>Proszę zaznaczyć właściwą odpowiedź</i></p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Tak 2. Nie
<p>24. Czy był(a)by Pan/i skłonny/a podjąć pracę poza miejscem zamieszkania?</p> <p><i>Proszę zaznaczyć odpowiedzi zgodne z prawdą</i></p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Nie, nie chciał(a)bym pracować poza terenem swojego miasta/swojego powiatu 2. Tak, mógł(a)bym pracować w innym powiecie 3. Tak, mógł(a)bym pracować w innym województwie 4. Tak, mógł(a)bym pracować w innym kraju

<p>25. Jak Pan/i myśli, dlaczego nie ma Pan/i pracy?</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. mam za niskie kwalifikacje 2. mam niewłaściwy zawód, trudno w nim znaleźć pracę 3. tam, gdzie mieszkam nie ma miejsc pracy 4. nie mam odpowiednich znajomości 5. nie umiem skutecznie szukać pracy 6. z powodu mojego wieku 7. ze względu na złą politykę rządu 8. ze względu na złą sytuację gospodarczą
<p>CZĘŚĆ 4. DZIAŁANIA W CELU ZNALEZIENIA PRACY</p>	
<p>26. Czy obecnie poszukuje Pan/i pracy we własnym zakresie?</p> <p><i>Proszę wybrać jedną odpowiedź</i></p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Tak, większość dni poświęcam na poszukiwania pracy 2. Tak, poświęcam na poszukiwania pracy kilka dni w miesiącu 3. Nie, na razie utrzymuję się z pracy dorywczej 4. Nie mam zbyt wiele czasu na poszukiwania, muszę się zajmować rodziną 5. Nie, ze względu na stan zdrowia nie poszukuję pracy 6. Nie, i tak nie ma dla mnie pracy
<p>27. W jaki sposób poszukuje Pan/i pracy?</p> <p><i>Proszę zaznaczyć odpowiedzi zgodne z prawdą</i></p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Odpowiadam na ogłoszenia o pracę 2. Pytam rodziny/znajomych 3. Zgłaszam się bezpośrednio do pracodawców z pytaniem o pracę 4. Odwiedzam targi/giełdy pracy
<p>28. Czy myślał(a) Pan(Pani) o założeniu własnej działalności gospodarczej?</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Nie 2. Tak, zakres działalności, o którym myślałem: ....
<p>29. Co obecnie utrudnia Panu założenie własnej działalności gospodarczej?</p>	<p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p>
<p>30. Jakiej pomocy potrzebuje Pan/i, aby móc założyć własną działalność gospodarczą?</p> <p><i>Proszę zaznaczyć odpowiedzi zgodne z prawdą</i></p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. pomocy finansowej 2. porad w zakresie prowadzenia firmy 3. porad w zakresie prowadzenia księgowości firmy 4. porad co do wyboru obszaru działalności firmy 5. porad, jak zdobyć klienta 6. nie oczekuję żadnej pomocy, ponieważ nie zamierzam zakładać własnej działalności

<p>31. Dlaczego zarejestrował(a) się Pan(Pani) w PUP?</p> <p><i>Proszę zaznaczyć odpowiedzi zgodne z prawdą</i></p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Liczę na to, że Urząd znajdzie mi pracę, 2. Ponieważ samodzielne poszukiwanie pracy nie dało rezultatu 3. Potrzebowałem(am) statusu bezrobotnego, żeby być ubezpieczonym, 4. Potrzebowałem(am) statusu bezrobotnego, żeby otrzymywać pomoc z innej instytucji (np. GOPS, PFRON, organizacja pozarządowa) 5. Chciałem(am) otrzymać zasiłek, 6. Chciał(a)bym wziąć udział w szkoleniu 7. Chciał(a)bym założyć swoją działalność gospodarczą 8. Chciał(a)bym odbyć staż lub zostać zatrudnionym na innych, specjalnych zasadach oferowanych przez urząd
<p>32. Czego spodziewa się Pan/i po zarejestrowaniu się w PUP?</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Że urząd znajdzie mi pracę 2. Dostarczania ofert pracy 3. Pomocy finansowej 4. Porad w zakresie poszukiwania pracy 5. Pomocy w założeniu działalności gospodarczej 6. Pomocy w podniesieniu kwalifikacji, w zdobyciu doświadczenia 7. Niczego się nie spodziewam
<p>33. Kiedy jest Pan(Pani) gotowa podjąć pracę?</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Od zaraz 2. W następnym tygodniu 3. W następnym miesiącu 4. Po utracie prawa do zasiłku 5. Po utracie statusu bezrobotnego 6. Nie chcę podejmować na razie żadnej pracy
<p>CZEŚĆ 5. SYTUACJA OSOBISTA</p>	
<p>34. Czy i ile dzieci ma Pan(Pani) obecnie na swoim utrzymaniu?</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Nie mam dzieci 2. 1 dziecko 3. 2 dwoje dzieci 4. 3 dzieci 5. 4 dzieci 6. 5 lub więcej dzieci
<p>35. Proszę podać wiek dzieci</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. .... 2. .... 3. .... 4. .... 5. ....
<p>36. Czy wychowywanie dzieci ogranicza Pana/i możliwości podejmowania pracy? W jaki sposób?</p> <p><i>Proszę zaznaczyć odpowiedzi zgodne z prawdą</i></p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Dzieci nie ograniczają mi podejmowania pracy 2. Ze względu na dzieci nie mogę daleko dojeżdżać do pracy 3. Ze względu na dzieci nie mogę pracować w pełnym wymiarze godzin

<p>37. Czy uzyskanie pomocy w opiece nad dziećmi skłoniłoby Pana/ią do podjęcia pracy bardziej oddalonej od domu lub w większym wymiarze godzin?</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Tak 2. Nie
<p>38. Czy ma Pan/Pani dostęp do Internetu?</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Tak, mam dostęp do Internetu w domu 2. Tak, mam dostęp do Internetu u znajomych/rodziny 3. Tak, korzystam z darmowego Internetu w domu kultury, bibliotece, urzędzie publicznym, itp. 4. Tak, korzystam z płatnego dostępu w kawiarence internetowej 5. Nie, nie mam dostępu do Internetu
<p>39. Jak często korzysta Pan/i z Internetu?</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Codziennie lub prawie codziennie 2. Kilka razy w tygodniu 3. Kilka razy w miesiącu 4. Bardzo rzadko (rzadziej niż raz w miesiącu) 5. W ogóle nie korzystam z Internetu
<p>Pytanie do osób <u>nie</u> korzystających z Internetu</p> <p>40. Dlaczego nie korzysta Pan/i z Internetu?</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Nie mam takiej potrzeby 2. Nie umiem posługiwać się komputerem i korzystać z Internetu 3. Miejsce, w którym mógłbym/mogłabym korzystać z Internetu jest zbyt daleko mojego domu 4. Nie mam darmowego dostępu do Internetu 5. ....Inna przyczyna, proszę ją zanotować ....

Narzędzie 2 – kwestionariusz przeznaczony dla osób zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy wypełniany cyklicznie (co 6 miesięcy)

ANKIETA DLA OSOBY ZAREJESTROWANEJ W POWIATOWYM URZĘDZIE PRACY	
1. Jak długo jest Pan/i zarejestrowany/a w PUP?	<ol style="list-style-type: none"> 1. 6 miesięcy 2. 1 Rok 3. 1,5 roku 4. 2 lata 5. Ponad 2 lata
2. Z jakich form pomocy PUP korzystał/a Pan/i do tej pory?	<ol style="list-style-type: none"> 1. Staż dla osób poniżej 25 roku życia 2. Staż dla osób powyżej 25 roku życia 3. Roboty publiczne 4. Prace interwencyjne 5. Prace społecznie użyteczne 6. Szkolenie podnoszące kwalifikacje zawodowe 7. Szkolenie przekwalifikowujące 8. Szkolenie z aktywnego poszukiwania pracy 9. Doradztwo zawodowe 10. Porady prawne 11. Porady psychologiczne 12. Oferty pracy – odbyłem(am) rozmowy kwalifikacyjne 13. Oferty pracy – żadna oferta nie była dla mnie odpowiednia 14. Pomoc w dostępie do Internetu 15. Warsztaty, zajęcia aktywizacyjne klubu pracy 16. Giełdy Pracy, Targi Pracy, inne akcje promocyjne 17. Zwrot kosztów dojazdu 18. Zwrot kosztów zakwaterowania 19. Zwrot kosztów opieki nad dzieckiem 20. Nie skorzystałem/am z żadnej formy
Pytania 3 i 4 powtarzane odnośnie każdej z form pomocy, z której korzystał wypełniający ankietę	
3. Czy ta forma pomocy poprawiła Pana/i szanse na rynku pracy?	<ol style="list-style-type: none"> 1. Nie, moje szanse na rynku pracy nie poprawiły się dzięki tej formie pomocy 2. Tak, zdobyłem doświadczenie zawodowe 3. Tak, podniosłem kwalifikacje zawodowe 4. Tak, nauczyłem się poruszać po rynku pracy 5. Tak, zyskałem dostęp do wielu ofert pracy 6. .... Tak →proszę wpisać, jakie inne korzyści Pan/i odniósł/a ....
4. Jak Pan/i ocenia skuteczność/zasadność takiej formy pomocy?	
5. Jak ocenia Pan/i działania PUP?	<ol style="list-style-type: none"> 1. są niewystarczające – formy pomocy są nieskuteczne, nie poprawiają sytuacji bezrobotnych 2. są skierowane w złą stronę – należy przekonywać pracodawców, aby oferowali odpowiednie miejsca pracy 3. są skierowane w złą stronę – bezrobocie to wina państwa

	<p>4. są przeciętne – PUP mógłby się bardziej postarać pomagać bezrobotnym</p> <p>5. PUP robi co może, ale państwo jest biedne i nie ma miejsc pracy</p> <p>6. są skuteczne – można skorzystać z wielu form pomocy, które pozwalają poprawić sytuację osób bezrobotnych</p>
<p>6. Co PUP mógłby dla Pana/i zrobić, żeby pomóc Panu/i w poprawie sytuacji?</p> <p><i>Proszę wpisać, jakiej pomocy oczekuje Pan od urzędu pracy w przyszłości.</i></p>	<p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p>

Narzędzie 3 – kwestionariusz przeznaczony dla osób wyrejestrowujących się z Powiatowego Urzędu Pracy

ANKIETA DLA OSOBY WYREJESTROWUJĄCEJ SIĘ Z POWIATOWEGO URZĘDU PRACY	
1. Z jakich przyczyn wyrejestrowuje się Pan/i z Urzędu Pracy?	1. Znalazłem(am) stałą pracę 2. Wolę pracować dorywczo niż być zarejestrowanym jako bezrobotny 3. Rozpocząłem/am własną działalność gospodarczą 4. Dojazdy do PUP są dla mnie uciążliwe 5. Utraciłem już prawo do zasiłku, więc nie mam powodu, żeby być dalej zarejestrowanym 6. Bo działania PUP i tak mi nie pomogły 7. Nie wiem, PUP stwierdził, że nie spełniam już warunków
2. Czy PUP pomógł znaleźć Panu/i pracę?	1. Tak 2. Nie
3. Jak ocenia Pan/i działania PUP?	1. są niewystarczające – formy pomocy są nieskuteczne, nie poprawiają sytuacji bezrobotnych 2. są skierowane w złą stronę – należy przekonywać pracodawców, aby oferowali odpowiednie miejsca pracy 3. są skierowane w złą stronę – bezrobocie to wina państwa 4. są przeciętne – PUP mógłby się bardziej postarać pomagać bezrobotnym 5. PUP robi co może, ale państwo jest biedne i nie ma miejsc pracy 6. są skuteczne – można skorzystać z wielu form pomocy, które pozwalają poprawić sytuację osób bezrobotnych
4. Co jeszcze PUP mógł dla Pana/i zrobić, żeby skuteczniej pomóc Panu/i w poprawie sytuacji?	....
<i>Proszę wpisać, jakiej pomocy zabrakło Panu/i ze strony urzędu pracy.</i>	

Narzędzie 4 – kwestionariusz przeznaczony dla pracodawców

ANKIETA DLA PRZEDSIĘBIORCÓW DZIAŁAJĄCYCH NA TERENIE POWIATU	
CZĘŚĆ 1. OBECNY STAN ZATRUDNIENIA	
1. Ilu pracowników zatrudnia Pana/i firma na umowę o pracę? <i>Proszę wpisać liczbę pracowników</i>	.....
2. Z iloma osobami współpracuje na innych zasadach? (umowa o dzieło, umowa zlecenie, samozatrudnienie) <i>Proszę wpisać liczbę pracowników</i>	.....
3. Ilu niepełnosprawnych zatrudnia Pana/i firma? <i>Proszę wpisać liczbę pracowników</i>	.....
4. Ile kobiet zatrudnia Pana/i firma? <i>Proszę wpisać liczbę pracowników</i>	.....
5. Spośród pracowników Pana/i firmy, ile osób ma wykształcenie: <i>Proszę wpisać liczbę pracowników</i>	1. .... Wyższe magisterskie - ..... 2. .... Wyższe zawodowe (licencjat) - ..... 3. .... Policealne – ..... 4. .... Średnie ogólnokształcące - ..... 5. .... Średnie techniczne - ..... 6. .... Zasadnicze zawodowe – ..... 7. .... Gimnazjalne - ..... 8. .... Podstawowe - .....
6. Proszę wymienić zawody, w jakich Pana/i firma zatrudnia pracowników. <i>Proszę wpisać zawody reprezentowane przez pracowników firmy</i>	1. .... 2. .... 3. .... 4. .... 5. .... 6. .... 7. .... 8. ....
7. Czy w Pana/i firmie od pracowników	1. ....

<p>wymaga się posiadania uprawnień lub certyfikatów zawodowych? Jeśli tak, to jakiego rodzaju?</p> <p><i>Proszę wpisać rodzaje uprawnień potrzebne pracownikom Pani/a firmy</i></p>	<p>2. ....</p> <p>3. ....</p> <p>4. ....</p> <p>5. ....</p> <p>6. ....</p> <p>7. ....</p>
<p>8. Jaki jest stosunek firmy do zatrudniania osób niepełnosprawnych?</p> <p>Proszę zaznaczyć odpowiedź</p>	<p>1. Firma woli zatrudniać pełnosprawnych pracowników</p> <p>2. Firma niechętnie zatrudnia osoby niepełnosprawne, ale gdyby okazali się dobrymi pracownikami, nie jest to wykluczone</p> <p>3. Kwestia niepełnosprawności jest dla firmy nieistotna, dopóki wszyscy pracownicy pracują równie sprawnie</p> <p>4. Firma chętnie zatrudnia osoby niepełnosprawne ze względu na korzyści finansowe</p>
<p>9. Jaki jest stosunek firmy do zatrudniania kobiet?</p>	<p>1. Generalnie firma woli zatrudniać mężczyzn</p> <p>2. Firma niechętnie zatrudnia kobiety ze względu na urlopy macierzyński i ograniczenia związane z opieką nad dziećmi</p> <p>3. Płeć nie jest istotna dopóki wszyscy pracownicy pracują równie sprawnie</p> <p>4. Firma zatrudnia kobiety, ale ich wynagrodzenia są niższe niż mężczyzn, ponieważ mniej pracują</p>
<p>10. Jaki jest stosunek firmy do zatrudniania osób młodych, bez doświadczenia zawodowego?</p>	<p>1. Osoby młode szybko się uczą i prześcigają starszych, firma chętnie ich zatrudnia</p> <p>2. Firma zatrudnia młodych, ale ich wynagrodzenia są niższe dopóki nie nabiorą doświadczenia</p> <p>3. Firma woli pracowników z doświadczeniem, ale nie unikamy świeżych absolwentów</p> <p>4. Firma niechętnie zatrudnia osoby młode, gdyż wiedza teoretyczna nie wystarcza - młodzi mało umieją i popełniają błędy</p> <p>5. Nie chcę nikogo kto nie zna się na swojej pracy, szkoły powinny uczyć, ja potrzebuję efektywnych pracowników</p>
<p>CZĘŚĆ 2. SYTUACJA FIRMY</p>	
<p>11. Jak Pan/i ocenia sytuację branży, w której Pana/i działa firma?</p>	<p>1. Rozwija się</p> <p>2. Jest stabilna, opłacalna</p> <p>3. Jest bardzo konkurencyjna</p> <p>4. Sytuacja jest niepewna, jest to ryzykowna branża</p> <p>5. Branża upada,</p> <p>6. Branża przeżywa chwilowy kryzys, ale ogólnie jest „przyszłościowa”</p> <p>7. Branża przeżywa chwilowy boom, ale w długim okresie jest raczej schyłkowa</p>

<p>12. Jak Pan/i postrzega pozycję swojej firmy na tle innych z branży? <i>Proszę zaznaczyć właściwą odpowiedź</i></p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Doskonale – na rynku lokalnym jest b. mało firm w mojej branży, więc nie mam konkurencji 2. Bardzo dobrze – moja firm jest liderem na rynku, 3. Dobrze – moja firma jest w czołówce, stale dbamy o naszą konkurencyjność 4. Przeciętnie – musimy stale poprawiać swoją konkurencyjność, dbać o koszty, chwila nieuwagi i konkurencja nas wyprzedza 5. Nienajlepiej – inni zdecydowanie lepiej sobie radzą, ciągle się staramy, ale inni nas wyprzedzają 6. Źle – nie potrafimy dorównać konkurentom, nasze przedsiębiorstwo jest mało efektywne
<p>13. Co jest główną przeszkodą dla rozwoju Pana/i firmy? <i>Proszę wpisać przeszkody rozwoju firmy</i></p>	<p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p>
<p>CZĘŚĆ 3. ZAPOTRZEBOWANIE NA PRACOWNIKÓW</p>	
<p>14. Czy obecnie w Pana/i firmie poszukuje się pracowników? <i>Proszę zaznaczyć prawdziwą odpowiedź</i> Jeśli zaznaczy Pan/i odpowiedź „Nie”, prosimy o przejście do pytania 18</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Tak 2. Nie
<p>15. W jakich zawodach poszukuje pracowników Pana/i firma? <i>Proszę wpisać zawody poszukiwane przez pracowników firmy</i></p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. .... 2. .... 3. .... 4. .... 5. .... 6. .... 7. ....
<p>16. Jakiego wykształcenia oczekuje Pan/i u kandydatów do pracy? <i>Proszę wskazać poszukiwane u pracowników poziomy wykształcenia</i></p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Wyższe magisterskie 2. Wyższe zawodowe (licencjat) 3. Policealne 4. Średnie ogólnokształcące 5. Średnie techniczne 6. Zasadnicze zawodowe 7. Gimnazjalne 8. Podstawowe
<p>17. Jakiego rodzaju umiejętności zawodowych oczekuje Pan od kandydatów do pracy? <i>Proszę wypisać oczekiwane umiejętności (np.</i></p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. .... 2. .... 3. ....

Narzędzie 5 – kwestionariusz przeznaczony dla ponadgimnazjalnych szkół zawodowych

CZEŚĆ 1. PROWADZONE KIERUNKI KSZTAŁCENIA		
<p>1. Jakie kierunki kształcenia prowadzone są w szkole? Ilu uczniów kształci się na każdym kierunku?</p> <p><i>Proszę wpisać nazwę kierunku oraz, obok, liczbę uczniów, która kształci się w każdym z kierunków</i></p>	<p>NAZWA KIERUNKU</p> <p>_____</p> <p>1. .... -</p> <p>2. .... -</p> <p>3. .... -</p> <p>4. .... -</p> <p>5. .... -</p> <p>6. .... -</p> <p>7. .... -</p>	<p>LICZBA UCZNIÓW</p>
<p>2. W jakich językach obcych kształci szkoła?</p> <p><i>Proszę wypisać języki, które są nauczane w szkole</i></p>	<p>1. ....</p> <p>2. ....</p> <p>3. ....</p> <p>4. ....</p> <p>5. ....</p>	
<p>3. Na jakim poziomie absolwent szkoły ma opanowany język obcy?</p> <p><i>Proszę zaznaczyć prawdziwą odpowiedź</i></p>	<p>1. Język angielski:</p> <p>a. podstawowy</p> <p>b. średnio zaawansowany</p> <p>c. zaawansowany</p> <p>2. Język</p> <p>a. podstawowy</p> <p>b. średnio zaawansowany</p> <p>c. zaawansowany</p>	
<p>4. Czy absolwenci szkoły:</p> <p>a. posiadają wyuczony zawód umożliwiający podjęcie pracy</p> <p>b. czy też są kształceni z myślą o kontynuowaniu nauki na wyższym poziomie?</p> <p><i>Proszę wskazać prawdziwą odpowiedź</i></p>	<p>1. Absolwenci mają konkretny zawód i mogą rozpocząć pracę</p> <p>2. Absolwenci raczej kontynuują naukę (na studiach i w szkołach policealnych)</p> <p>3. To zależy od kierunku -</p>	
<p>5. Jakie umiejętności praktyczne posiadają absolwenci poszczególnych kierunków?</p> <p><i>Proszę wypisać umiejętności zawodowe, które</i></p>	<p>Kierunek: .....</p> <p>Umiejętności: .....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p>	

<p><i>posiada absolwent każdego kierunku</i></p>	<p>.....</p> <p>Kierunek: .....</p> <p>Umiejętności: .....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>Kierunek: .....</p> <p>Umiejętności: .....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>Kierunek: .....</p> <p>Umiejętności: .....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>Kierunek: .....</p> <p>Umiejętności: .....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p>
<p>6. Czy uczniowie szkoły obowiązkowo uczestniczą w praktykach zawodowych?</p> <p><i>Proszę wpisać zakres praktyk odbywanych na każdym kierunku, miejsca, w których odbywane są praktyki oraz okres ich trwania</i></p>	<p>1. Nie</p> <p>2. Tak</p> <p>W jakim zakresie odbywają się praktyki:</p> <p>a. .... Kierunek</p> <p>..... Zakres</p> <p>praktyk .....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>b. .... Kierunek</p> <p>..... Zakres</p> <p>praktyk .....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>c. .... Kierunek</p> <p>..... Zakres</p> <p>praktyk .....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p>

	<p>Gdzie są odbywane?</p> <p>a. .... Kierunek ..... miejsce odbywania praktyk..... .... Kierunek ..... miejsce odbywania praktyk..... ....</p> <p>b. .... Kierunek ..... miejsce odbywania praktyk..... ....</p> <p>Ile trwają?</p> <p>a. .... Kierunek ..... czas trwania praktyk ....</p> <p>b. .... Kierunek ..... czas trwania praktyk ....</p> <p>c. .... Kierunek ..... czas trwania praktyk ....</p>
<p>7. Jakie jest zainteresowanie młodzieży oferowanymi kierunkami? <i>Proszę zaznaczyć prawdziwą odpowiedź</i></p>	<p>1. Duże 2. Umiarkowane 3. Niewielkie</p>
<p>8. Czy orientuje się Pan/i, jaki odsetek absolwentów kontynuuje kształcenie? <i>Proszę zaznaczyć prawdziwą odpowiedź</i></p>	<p>1. Nie orientuję się 2. Większość 3. Około połowy 4. Około jednej czwartej 5. Nieliczni</p>
<p>CZĘŚĆ 2. UCZNIOWIE A RYNEK PRACY</p>	
<p>9. Które z prowadzonych kierunków dają największe szanse absolwentom na znalezienie pracy? <i>Proszę wypisać kierunki, które dają największe szanse absolwentom na znalezienie pracy</i></p>	<p>1. .... 2. .... 3. ....</p>
<p>10. Które z prowadzonych kierunków dają niewielkie szanse absolwentom na znalezienie pracy?</p>	<p>1. .... 2. ....</p>

<p><i>Proszę wypisać kierunki, które dają niewielkie szanse absolwentom na znalezienie pracy</i></p>	<p>3. ....</p>
<p>11. Czy w szkole funkcjonuje Biuro Karier albo podobna komórka zajmująca się doradztwem zawodowym? <i>Proszę zaznaczyć prawdziwą odpowiedź</i></p>	<p>1. Tak , funkcjonuje Biuro Karier 2. Tak, jeden z pracowników szkoły zajmuje się doradztwem zawodowym dla młodzieży 3. Nie, ale organizowane są dyżury osoby zajmującej się doradztwem zawodowym 4. Nie, nic takiego nie funkcjonuje</p>
<p>12. Czy w szkole są organizowane targi lub giełdy pracy? <i>Proszę zaznaczyć prawdziwą odpowiedź</i></p>	<p>1. Tak, cyklicznie organizowane są targi/giełda pracy 2. Nie, ale pracodawcy mogą przedstawiać w szkole swoje oferty pracy lub praktyk 3. Nie, nic takiego nie jest organizowane</p>
<p>13. Czy uczniowie są informowani o tym, jak wygląda lokalny rynek pracy, jakie jest zapotrzebowanie na pracowników? <i>Proszę zaznaczyć prawdziwą odpowiedź i w przypadku wyboru „tak”: opisać sposoby informowania uczniów o lokalnym rynku pracy</i></p>	<p>1. Nie 2. Tak Jeśli tak - w jaki sposób? ....</p>

NARZĘDZIA PROGNOSTYCZNE POZWALAJĄCE NA PRZEWIDYWANIE SYTUACJI NA RYNKU PRACY

Do specyfiki rynku pracy należy stosunkowo **długi czas reakcji** na przeprowadzone działania. Dziś podjęte decyzje i wprowadzone narzędzia odniosą swój skutek z minimum 2-3 letnim opóźnieniem. Absolwenci wkraczający na rynek pracy, podejmowali decyzję o podjęciu kształcenia w danym kierunku 3 do 5 czy 6 lat wcześniej, decyzje polityki gospodarczej znajdują swoje odzwierciedlenie w realnej sytuacji z podobnym opóźnieniem. Wynika z tego oczywisty wniosek, że podejmowanie decyzji o działaniach mających wpływ na rynek pracy nie może być opierane tylko na aktualnej na nim sytuacji. Kluczową rolę w **procesie decyzyjnym** odgrywają **prognozy** odnośnie kolejnych stadiów rynku pracy, bowiem efekt dzisiejszych decyzji nastąpi w kompletnie nowej, przyszłej rzeczywistości.

Prognozując sytuację na rynku pracy należy mieć świadomość ogromnej liczby czynników mających na nią wpływ. Od wydarzeń ogólnoswiatowych i ogólnogospodarczych aż po zmiany w obszarze lokalnym – wszystkie wpływają na stan danego rynku pracy w perspektywie kilku lat. Znaczenie mają tutaj nie tylko zmiany gospodarcze, ale także zmiany mentalne i nastroje społeczne.

Urzędy pracy swe prognozy powinny opierać na informacjach zebranych bezpośrednio od osób **bezrobotnych** (intencje i zamierzenia, planowane kształcenie), **pracodawców** (plany strategiczne, kierunki rozwoju, planowane zatrudnienie, przewidywane zmiany), **szkół** i ich uczniów (planowana ilość absolwentów w kolejnych latach, w danych kierunkach, zainteresowanie kierunkami), **organizacji pozarządowych** (przeprowadzane działania aktywizacyjne, planowane przedsięwzięcia społeczne), właściwych **WUP** (przewidywania odnośnie sytuacji na sąsiednich, lokalnych rynkach pracy) oraz od **jednostki centralnej publicznych służb zatrudnienia** (sytuacja i prognozy gospodarcze, główne wskaźniki ekonomiczne, prognozy odnośnie zagranicznej współpracy gospodarczej, planowane zmiany w prawie pracy i prawie podatkowym).

Aktualnie informacje takie są zbierane, ale bywa, że nie są usystematyzowane lub zdarzają się pominięcia którejs grupy. Poza tym rekomenduje się zbieranie informacji, w uspołniony sposób, by ułatwić ich wymianę między powiatami i gromadzenie ich w jednostkach położonych wyżej w strukturze publicznych służb zatrudnienia.

Prognozy takie są szczególnie ważne dla szkół planujących kierunki kształcenia oraz dla planowania skutecznej polityki zatrudnienia.

Narzędzie 1 – kwestionariusz przeznaczony dla pracodawców

Wypełniany cyklicznie co pół roku, prognozujący zachowania firm w okresie najbliższego roku

ANKIETA DLA PRZEDSIĘBIORCÓW DZIAŁAJĄCYCH NA TERENIE POWIATU	
CZĘŚĆ 1. PLANOWANY STAN ZATRUDNIENIA	
<p>1. Ilu pracowników planuje zatrudnić Pana/i firma w najbliższych 6 miesiącach?</p> <p><i>Proszę wpisać liczbę pracowników</i></p> <p>W przypadku wyboru odpowiedzi 1., prosimy przejść bezpośrednio do pytania 8</p>	<p>.....</p> <p>1..... nie planujemy zatrudniać pracowników</p>
<p>2. Czy wśród nowych pracowników będą osoby niepełnosprawne?</p> <p><i>Proszę wskazać prawdziwą odpowiedź</i></p>	<p>1..... Tak</p> <p>2..... Raczej tak</p> <p>3..... Raczej nie</p> <p>4..... Nie</p> <p>5..... Nie wiem</p>
<p>3. Czy wśród nowych pracowników będą kobiety?</p> <p><i>Proszę wskazać prawdziwą odpowiedź</i></p>	<p>1..... Tak</p> <p>2..... Raczej tak</p> <p>3..... Raczej nie</p> <p>4..... Nie</p> <p>5..... Nie wiem</p>
<p>4. Jakiego poziomu wykształcenia będzie wymagać firma od kandydatów?</p> <p><i>Proszę wskazać prawdziwą odpowiedź</i></p>	<p>1. Wyższe magisterskie</p> <p>2. Wyższe zawodowe (licencjat)</p> <p>3. Policealne</p> <p>4. Średnie ogólnokształcące</p> <p>5. Średnie techniczne</p> <p>6. Zasadnicze zawodowe</p> <p>7. Gimnazjalne</p> <p>8. Podstawowe</p>
<p>5. Proszę wymienić zawody, w jakich Pana/i firma zamierza zatrudnić nowych pracowników.</p> <p><i>Proszę wpisać zawody poszukiwane u kandydatów</i></p>	<p>1.....</p> <p>2.....</p> <p>3.....</p> <p>4.....</p> <p>5.....</p> <p>6.....</p> <p>7.....</p> <p>8.....</p>
<p>6. Czy od kandydatów do pracy firma będzie</p>	<p>1.....</p>

<p>wymagać posiadania uprawnień lub certyfikatów zawodowych? Jeśli tak, to jakiego rodzaju?</p> <p><i>Proszę wpisać rodzaje uprawnień wymagane od kandydatów</i></p>	<p>2.....</p> <p>3.....</p> <p>4.....</p> <p>5.....</p> <p>6.....</p> <p>7.....</p>
<p>7. Jakiego rodzaju umiejętności zawodowych firma będzie oczekiwać od kandydatów do pracy?</p> <p><i>Proszę wypisać oczekiwane umiejętności (np. programy komputerowe, języki obce, kompetencje budowlane, uprawnienia zawodowe, itp.)</i></p>	<p>1.....</p> <p>2.....</p> <p>3.....</p> <p>4.....</p> <p>5.....</p> <p>6.....</p> <p>7.....</p>
<p>8. Dlaczego Pana/i firma nie planuje zatrudniać pracowników w najbliższych 6 miesiącach?</p> <p><i>Proszę wskazać prawdziwe odpowiedzi lub wypisać inne powody w pkt.6.</i></p>	<p>1. Ze względu na koszty zatrudnienia</p> <p>2. Brak warunków lokalowych</p> <p>3. Brak stanowiska/sprzętu dla dodatkowego pracownika</p> <p>4. Brak będzie osób o potrzebnych mi kwalifikacjach/wykształceniu, dobrych fachowców</p> <p>5. Wolę zlecać zadania dorywczo znajomym lub rodzinie</p> <p>6..... Z innych powodów → proszę o ich wypisanie: .</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p>
<p>9. Czy obecność dodatkowej osoby w firmie np. stażysty, przyniosłaby korzyści firmie w najbliższych 6 miesiącach?</p> <p><i>Proszę zaznaczyć prawdziwe odpowiedzi</i></p>	<p>1. Nie, będziemy zadań do wykonania dla dodatkowego pracownika</p> <p>2. Tak, dodatkowy pracownik pozwoliłby na szybsze i skuteczniejsze wykonywanie bieżących zadań</p> <p>3. Tak, dodatkowy pracownik pozwoliłby zwiększyć liczbę realizowanych zamówień</p> <p>4. Korzyści odnieśliśmy z zatrudnienia specjalisty – mógłby obniżyć koszty produkcji lub poprawić jej jakość</p> <p>5..... Inne korzyści → proszę o ich wypisanie.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p>

<p>8. Czy w najbliższych 6 miesiącach planuje Pan/i zwolnienia pracowników?</p> <p><i>Proszę zaznaczyć prawdziwą odpowiedź</i></p> <p><i>W przypadku wyboru odpowiedzi „nie” prosimy o przejście bezpośrednio do pytania</i></p>	<p>1..... Tak</p> <p>2..... Nie</p>
<p>9. Przedstawiciele/a, jakich /jakiego zawodu/ów zamierza zwolnić firma?</p> <p><i>Proszę wpisać nazwę/y zawodu/ów</i></p>	<p>1.....</p> <p>2.....</p> <p>3.....</p> <p>4.....</p> <p>5.....</p>
<p>10. Z jakich przyczyn firma zamierza zwolnić pracownika/ów?</p> <p><i>Proszę podać przyczyn planowanych zwolnień</i></p>	<p>1.....</p> <p>2.....</p> <p>3.....</p> <p>4.....</p> <p>5.....</p>
<p>CZĘŚĆ 2. SYTUACJA FIRMY</p>	
<p>11. Jak Pan/i ocenia – jak będzie wyglądała sytuacja branży, w której działa Pana/i firma w najbliższych 6 miesiącach?</p> <p><i>Proszę zaznaczyć właściwą odpowiedź</i></p>	<p>1. Będzie się rozwijać</p> <p>2. Będzie stabilna, opłacalna</p> <p>3. Będzie bardzo konkurencyjna</p> <p>4. Sytuacja będzie niepewna, jest to ryzykowna branża</p> <p>5. Może się rozpocząć upadek branży</p> <p>6. Branża będzie przeżywać chwilowy kryzys, ale ogólnie jest „przyszłościowa”</p> <p>7. Branża będzie przeżywać chwilowy boom, ale w długim okresie jest raczej sychłkowa</p>
<p>12. Jak będzie się kształtowała pozycja firmy na tle innych z branży w najbliższych 6 miesiącach?</p> <p><i>Proszę zaznaczyć właściwą odpowiedź</i></p>	<p>1. Doskonale – na rynku lokalnym jest b. mało firm w mojej branży, i nie spodziewam się wzrostu konkurencji</p> <p>2. Bardzo dobrze – moja firm pozostanie/stanie się liderem na rynku,</p> <p>3. Dobrze – moja firma będzie w czołówce</p> <p>4. Przeciętnie – będziemy musieli poprawiać swoją konkurencyjność, dbać o koszty, chwila nieuwagi i konkurencja może nas wyprzedzić</p> <p>5. Nienajlepiej – inni będą sobie radzili zdecydowanie lepiej</p> <p>6. Źle – nie będziemy potrafili dorównać konkurentom, nasze przedsiębiorstwo będzie mało efektywne</p>
<p>13. Co będzie główną przeszkodą dla rozwoju Pana/i firmy w najbliższych 6 miesiącach?</p> <p><i>Proszę wpisać przeszkody rozwoju firmy</i></p>	<p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p>

Narzędzie 2 – kwestionariusz przeznaczony dla szkół ponadgimnazjalnych

Wypełniany w połowie każdego roku szkolnego odnośnie roku kolejnego – w celu monitorowania planów kształcenia szkół i weryfikacji ich zasadności

CZĘŚĆ 1. PLANOWANE KIERUNKI KSZTAŁCENIA		
	NAZWA KIERUNKU	LICZBA UCZNIÓW
<p>1. Jakie nowe kierunki kształcenia planowane są w szkole w przyszłym roku szkolnym?</p> <p>Jaka będzie zakładana liczba uczniów na planowanych kierunkach?</p> <p><i>Proszę wpisać nazwę kierunku oraz, obok, liczbę uczniów, która ma się na nim kształcić lub zaznaczyć odpowiedź 5</i></p>	<p>1..... -</p> <p>2..... -</p> <p>3..... -</p> <p>4..... -</p> <p>5..... Nie planujemy otwarcia nowych kierunków</p>	
<p>2. Jakie kierunki kształcenia zostaną zamknięte w przyszłym roku szkolnym?</p> <p><i>Proszę wpisać nazwę kierunku lub zaznaczyć odpowiedź 4</i></p>	<p>1.....</p> <p>2.....</p> <p>3.....</p> <p>4..... Nie planujemy zamykania obecnych kierunków</p>	
<p>3. Jakie nowe języki obce zostaną wprowadzone w szkole?</p> <p><i>Proszę wypisać planowane języki obce lub zaznaczyć odpowiedź 4</i></p>	<p>1.....</p> <p>2.....</p> <p>3.....</p> <p>4..... Nie planujemy wprowadzania nowych języków obcych</p>	
<p>4. Jakie z obecnie nauczanych języków obcych zostaną zlikwidowane?</p> <p><i>Proszę wypisać planowane do likwidacji języki obce lub zaznaczyć odpowiedź 4</i></p>	<p>1.....</p> <p>2.....</p> <p>3.....</p> <p>4..... Nie planujemy likwidacji żadnych języków obcych</p>	
<p><i>Proszę odpowiedzieć na to pytanie jedynie, jeśli Pana/i szkoła planuje otworzyć w przyszłym roku szkolnym nowe kierunki kształcenia</i></p> <p>5. Jakie umiejętności praktyczne będą posiadać absolwenci nowych kierunków?</p> <p><i>Proszę wypisać umiejętności zawodowe, które ma posiadać absolwent każdego planowanego kierunku</i></p>	<p>Kierunek: .....</p> <p>Umiejętności: .....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>Kierunek: .....</p> <p>Umiejętności: .....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p>	

	Kierunek: ..... Umiejętności: .... Kierunek: ..... Umiejętności: .... Kierunek: ..... Umiejętności: ....
--	---

<p><i>Proszę odpowiedzieć na to pytanie jedynie, jeśli Pana/i szkoła planuje likwidację w przyszłym roku co najmniej jednego kierunku kształcenia</i></p> <p>6. Proszę podać przyczyny likwidacji wskazanych przez Pana/ią kierunków kształcenia</p> <p><i>Proszę wypisać przyczyny likwidacji poszczególnych kierunków kształcenia</i></p>	Kierunek: ..... Przyczyny likwidacji: .... Kierunek: ..... Przyczyny likwidacji: ....
--	---

CZĘŚĆ 2. UCZNIOWIE A RYNEK PRACY

<p>7. Czy w przyszłym roku szkolnym w szkole będzie funkcjonować Biuro Karier albo podobna komórka zajmująca się doradztwem zawodowym?</p> <p><i>Proszę zaznaczyć prawdziwą odpowiedź</i></p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Tak, będzie funkcjonować Biuro Karier 2. Tak, jeden z pracowników szkoły będzie się zajmował się doradztwem zawodowym dla młodzieży 3. Nie, ale organizowane będą dyżury osoby zajmującej się doradztwem zawodowym 4. Nie, nic takiego nie będzie funkcjonowało
---	---

<p>8. Czy w przyszłym roku szkolnym uczniowie będą informowani o tym, jak wygląda lokalny rynek pracy, jakie jest zapotrzebowanie na pracowników?</p> <p><i>Proszę zaznaczyć prawdziwą odpowiedź i w przypadku wyboru „tak”: opisać sposoby informowania uczniów o lokalnym rynku pracy</i></p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Nie 2. Tak <p>Jeśli tak - w jaki sposób? .....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p>
---	--

Narzędzie 3. Predykcje ekspertów prowadzone okresowo metodą delficką

Q1. Jakie będą Pana(i) zdaniem parametry zatrudnienia i bezrobocia w Pana/Pani powiecie:

	stopa bezrobocia	wskaźnik zatrudnienia
Na 30 grudnia 2008	<i>Podana aktualna wartość%</i>	<i>Podana aktualna wartość%</i>
pod koniec roku 2009	_ _ _ %	_ _ _ %
pod koniec roku 2010	_ _ _ %	_ _ _ %

Q2. Jaki będzie udział zatrudnienia w poszczególnych sektorach gospodarki w Pana(i) powiecie w 2010 roku

	Koniec 2008	Koniec 2010
Sektor rolniczy	<i>Podana aktualna wartość%</i>	_ _ _ _ %
Sektor przemysłowy	<i>Podana aktualna wartość%</i>	_ _ _ _ %
Sektor usługowy	<i>Podana aktualna wartość%</i>	_ _ _ _ %
SUMA*	100%	100%

*suma wartości procentowych z poprzedniego pytania musi wynieść 100%

Q3. Jaki wpływ na rynek pracy i na poziom bezrobocia w Pana(i) powiecie w roku 2010 będą miały następujące czynniki:

Proszę zaznaczyć odpowiedź na skali od 1 do 5, gdzie 1 oznacza bardzo pozytywny wpływ zaś 5 bardzo negatywny wpływ.

Działania Rządu	1	2	3	4	5
Sytuacja gospodarcza w kraju	1	2	3	4	5
Pomoc Unii Europejskiej	1	2	3	4	5
Działania Powiatowego Urzędu Pracy	1	2	3	4	5
Działalność organizacji w powiecie powołanych do walki z bezrobociem	1	2	3	4	5
Powstanie nowych przedsiębiorstw / zakładów pracy	1	2	3	4	5
Rozwój lokalnych przedsiębiorstw/ zakładów pracy	1	2	3	4	5
Czy są jeszcze jakieś inne czynniki, które będą miały wpływ na rynek pracy i poziom bezrobocia w Pan(i) powiecie w 2010r.?	1	2	3	4	5

Q4. Jaki będzie udział kobiet i mężczyzn w strukturze bezrobocia w Pana/Pani powiecie na koniec 2010 roku?

	Koniec 2008	Koniec 2010
Kobiety	<i>Podana aktualna wartość%</i>	_ _ _ _ %
Mężczyźni	<i>Podana aktualna wartość%</i>	_ _ _ _ %
SUMA*	100%	100%

*suma wartości procentowych z poprzedniego pytania musi wynieść 100%

Q5. Jaki będzie udział osób z poszczególnych kategorii wykształcenia w strukturze bezrobocia w Pana(i) powiecie w 2010 roku?

	Koniec 2008	Koniec 2010
Gimnazjalne i poniżej	<i>Podana aktualna wartość%</i>	_ _ _ _ %
Zasadnicze zawodowe	<i>Podana aktualna wartość%</i>	_ _ _ _ %
Średnie ogólnokształcące	<i>Podana aktualna wartość%</i>	_ _ _ _ %
Średnie zawodowe	<i>Podana aktualna wartość%</i>	_ _ _ _ %
Wyższe	<i>Podana aktualna wartość%</i>	_ _ _ _ %
SUMA*	100%	100%

*suma wartości procentowych z poprzedniego pytania musi wynieść 100%

Q6. Jaki będzie udział osób z poszczególnych kategorii wieku w strukturze bezrobocia w Pana(i) powiecie w roku 2010?

	Koniec 2008	Koniec 2010
Do 24 lat	<i>Podana aktualna wartość%</i>	_ _ _ _ %
25 – 44 lata	<i>Podana aktualna wartość%</i>	_ _ _ _ %
45 lat i powyżej	<i>Podana aktualna wartość%</i>	_ _ _ _ %
SUMA*	100%	100%

*suma wartości procentowych z poprzedniego pytania musi wynieść 100%

Q7. Jak Pan(i) ocenia, które z wymienionych poniżej czynników są dominującymi problemami w Pana(i) powiecie.

Proszę wymienić trzy najważniejsze powody.

- A. Brak ofert pracy od pracodawców
- B. Brak kompetencji zawodowych bezrobotnych
- C. Brak psychicznej gotowości do podjęcia pracy przez bezrobotnych
- D. Niechęć do podjęcia oferowanej pracy legalnej
- E. Duży odsetek pracujących w tzw. „szarej strefie”
- F. Upadłość / zwolnienia w dużych zakładach pracy w Pana(i) powiecie

G. Inne czynniki (jakie? .....
 .....
 .....

Q8A. W jakim sektorze gospodarki pod koniec 2010 roku będą...

Proszę zaznaczyć odpowiedź, poprzez zakreślenie pól w odpowiednich celkach tabeli (jest możliwość zaznaczenia więcej niż jednej odpowiedzi.)

	Powstawały nowe miejsca pracy	Likwidowane miejsca pracy
Przemysł	☐	☐
Handel	☐	☐
Usługi	☐	☐
Budownictwo	☐	☐
Rolnictwo	☐	☐

Q8B. W perspektywie do 2010 roku, jakiej wielkości przedsiębiorstwa, w Pana(i) powiecie...

Proszę zaznaczyć odpowiedź, poprzez zakreślenie pól w odpowiednich celkach tabeli (jest możliwość zaznaczenia więcej niż jednej odpowiedzi.)

	będą powstawać	będą likwidowane
Małe	☐	☐
Średnie	☐	☐
Duże	☐	☐

Q8C. Gdzie będą, w perspektywie do 2010 roku, zlokalizowane...

Proszę zaznaczyć odpowiedź, poprzez zakreślenie pól w odpowiednich celkach tabeli (jest możliwość zaznaczenia więcej niż jednej odpowiedzi.)

	Nowopowstające przedsiębiorstwa	Likwidowane przedsiębiorstwa
W powiecie szydłowieckim	☐	☐
W województwie mazowieckim, poza powiatem szydłowieckim	☐	☐

Q9. Jaki będzie Pana(i) zdaniem wpływ kryzysu gospodarczego na lokalny rynek pracy w perspektywie końca tego roku i roku 2010.

Proszę zaznaczyć odpowiedź korzystając ze skali od 1 do 5, gdzie 1 oznacza bardzo mały wpływ zaś 5 bardzo duży wpływ.

Wpływ kryzysu na lokalny rynek pracy na koniec 2009	1	2	3	4	5
Wpływ kryzysu na lokalny rynek pracy na koniec 2010	1	2	3	4	5

Q10. Jakie zmiany Pana(i) zdaniem należałoby wprowadzić w ciągu najbliższego roku w lokalnym systemie edukacji ażeby dostosować go do lokalnego rynku pracy?

.....
.....
.....
.....

Q11. Proszę ocenić, jaka będzie ogólna sytuacja na rynku pracy w Pana(i) powiecie w różnych, podanych poniżej perspektywach czasowych.

Proszę zaznaczyć odpowiedzi na skali od 1 do 5, gdzie 1 oznacza złą sytuację zaś 5 bardzo dobrą sytuację.

Sytuacja na rynku pracy na dziś	1	2	3	4	5
Sytuacja na rynku pracy za rok	1	2	3	4	5
Sytuacja na rynku pracy za 5 lat	1	2	3	4	5
Sytuacja na rynku pracy za 10 lat	1	2	3	4	5

Q12. Jak ocenia Pan(i) poziom swojej ogólnej orientacji w zakresie problematyki związanej rynkiem pracy?

Proszę zaznaczyć jedną odpowiedź.

Jestem specjalistą w zakresie problematyki związanej z rynkiem pracy	☐
Jestem kompetentny(a) w zakresie problematyki związanej z rynkiem pracy	☐
Znam ogólnie problematykę rynku pracy	☐
Orientuję się w podstawowych zagadnieniach z dziedziny rynku pracy	☐
W zasadzie nie znam się na problematyce rynku pracy	☐

NARZĘDZIA WSPOMAGAJĄCE PRZECIWDZIAŁANIE I ZWALCZANIE BEZROBOCIA

Głównym adresatem polityki zatrudnienia są bezrobotni i poszukujący pracy, ale zmniejszanie problemu bezrobocia jest procesem na tyle skomplikowanym, że nie może być realizowane jednotorowo lub jednorazowo, jedynie przez publiczne służby zatrudnienia i jedynie w kierunku bezrobotnych. Sukces warunkowany jest długofalową, **partnerską współpracą** uczestników życia gospodarczego i społecznego: bezrobotnych, pracodawców, organizacji pozarządowych, szkół oraz lokalnych instytucji i liderów. Każda z tych grup podmiotów powinna posiadać informacje na temat sytuacji na rynku pracy, być zachęcona do podejmowania działań na rzecz poprawy tej sytuacji oraz uzyskać niezbędną do podjęcia tych działań pomoc. Rekomenduje się stworzenie grup narzędzi skierowanych do każdej z tych grup, mających na celu rozwiązywanie problemu bezrobocia, koordynację podejmowanych działań i uświadomienie poszczególnych grup o równoległym zaangażowaniu innych. Ponieważ spora część problemów lokalnych rynków pracy wynika z braku wiedzy lub nierynkowej mentalności, szczególne znaczenie wśród narzędzi aktywizujących będą miały różnorodne akcje **promocyjne i informacyjne** oraz pobudzanie **integracji** lokalnych społeczności. Stymulowanie rozwoju społeczeństwa obywatelskiego powinno wprowadzić widoczne zmiany w zbiorowej świadomości wszystkich grup partycypujących w problemach rynku pracy.

NARZĘDZIA AKTYWIZUJĄCE OSOBY BEZROBOTNE

Warunki ułatwiające znalezienie swojego miejsca na rynku pracy należy stwarzać grupom społecznym wyjątkowo zagrożonym bezrobociem, ale szczególnie ważnym kierunkiem działań jest **aktywizacja osób nieaktywnych zawodowo**.

Aktualnie częstą przyczyną pozostawania bez pracy jest niechęć do podejmowania wysiłku, brak ambicji lub strach przed niepowodzeniem. Do podjęcia pracy przez takie osoby nie wystarcza samo stworzenie miejsca pracy, szkolenia czy poszerzenie możliwości zarobkowych. Wśród tych osób problemem jest brak inicjatywy i unikanie brania na siebie odpowiedzialności. Długotrwałe pozostawanie bez źródła zarobków prowadzi do wykluczenia społecznego, patologii rodziny i spadku samooceny.

Dlatego tak ważne jest **stymulowanie aktywności zawodowej** wśród tej grupy osób. Powinno ono polegać na tworzeniu warunków, w których mogą oni podjąć pracę w grupie ludzi, z którymi będą się identyfikować, oraz poczują odpowiedzialność za firmę, w której działają i satysfakcję z osiągniętych przez nią sukcesów. Ważnym aspektem tego działania jest zmiana w ich oczach wizerunku pracodawców z wyzyskiwaczy na przedsiębiorców, którzy potrzebują, by ktoś wykonał dla nich dobrze jakąś pracę. Celem działań aktywizacyjnych jest przede wszystkim uświadomienie bezrobotnemu sensu podejmowania wysiłku i zależności wynagrodzenia od efektu działań.

Poniżej przedstawiono propozycje narzędzi, które miałyby spełnić wyżej wymienione cele. Ważną kwestią, jest pokazanie bezrobotnym, że pomimo, iż do tej pory sądzili inaczej, potrafią zrobić coś, za co inni będą chcieli ich wynagrodzić. Respondenci często zwracali uwagę, na duży, ale **nieuświadomiony potencjał** tkwiący w zagubionych i niewykształconych osobach pozostających bez pracy. Zmianę tej świadomości można osiągnąć pomagając im założyć działalność gospodarczą w dziedzinie, którą dobrze znają. Potencjalnie rozwojowym obszarem może być wśród rolników i gospodyń domowych **agroturystyka i gastronomia**. Jednym z narzędzi służących do zbliżenia się do pożądanego stanu rzeczy są także **przedsiębiorstwa społeczne**, dzięki którym bezrobotny działa w grupie osób z podobnymi problemami i startuje, jako współtworzący firmę, więc łatwiej mu traktować pracę w niej z właścicielskiego punktu widzenia.

Narzędzie 1 – Aktywizacja osób bezrobotnych poprzez zakładanie własnej działalności gospodarczej w obszarze agroturystyki

Cel działania:
<ul style="list-style-type: none">
– Stworzenie nowych miejsc pracy
– Rozwój turystyki w regionie
– Wzrost gospodarczy w regionie
– Wzrost przedsiębiorczości wśród bezrobotnych
Adresat działań:
<p>Mieszkańcy miejscowości o charakterze wiejskim, posiadający nieruchomość mieszkalną, bezrobotni.</p> <p>Preferencyjnie: byli rolnicy, rolnicy podupadającego gospodarstwa rolnego, osoby dorabiające sobie pracą w gospodarstwie rolnym, która nie wystarcza na utrzymanie, mieszkańcy gospodarstw domowych, w których jest więcej niż jeden bezrobotny.</p> <p><i>Powiaty o charakterze rolniczym i potencjale turystycznym, w szczególności powiat <u>łosicki</u>, a także plocki, przysuski, radomski, sierpecki, szydlowiecki, żuromiński.</i></p>
Narzędzia:
<ul style="list-style-type: none">
– Dofinansowanie do remontu nieruchomości;
– Dofinansowanie niezbędnego wyposażenia, adaptacji, dostosowania do wymogów sanitarnych;
– Szkolenie z zakresu prowadzenia gospodarstwa agroturystycznego, porady prawne;
– Wsparcie w promocji przez gminę promującą region, bazę noclegową i inne gospodarstwa powstałe w tym systemie;
Opis działania:
<p>W ramach działań dofinansowane zostanie powstanie gospodarstw agroturystycznych w ramach nieruchomości mieszkalnych osób bezrobotnych zamieszkujących obszary o potencjale turystycznym.</p> <p>Właściciele gospodarstw będą prowadzić gospodarstwo na działalności gospodarczej tworząc w ten sposób miejsca pracy dla siebie.</p>

W miarę rozwoju działalności może być ona rozszerzana o usługi gastronomiczne, sprzedaż turystom upominków i produktów regionalnych, przyjmowanie grup zorganizowanych – to może skutkować tworzeniem nowych miejsc pracy i zatrudnianiem kolejnych osób bezrobotnych z regionu.

W promocji przedsięwzięcia powinien wziąć udział urząd gminy lub inne instytucje gminy, włączając je jako element strategii rozwoju obszaru i biorąc udział w sprecyzowaniu profilu działalności (turystyka biznesowa, wycieczki szkolne, region sportowy, historyczny, dziedzictwa kulturowego, propagowanie jako miejsca artystycznego i organizacji plenerów malarskich itd.).

Spodziewany efekt działania:

- Zwiększenie zatrudnienia na obszarach rolniczych lub przeważająco rolniczych
- Powiększenie bazy noclegowej regionów słabo rozwiniętych
- Rozwój przedsiębiorstw lokalnych, rozwój gospodarczy, poprawa infrastruktury i sytuacji materialnej w regionie

Narzędzie 2 – Aktywizacja osób bezrobotnych poprzez rozwijanie przedsiębiorstw społecznych zajmujących się handlem produktami regionalnymi

Cel działania:
<ul style="list-style-type: none">
– Zwiększenie zatrudnienia w regionie;
– Odzyskanie rentowności podupadających gospodarstw rolnych;
– Budowa społeczeństwa obywatelskiego;
– Wzrost przedsiębiorczości bezrobotnych;
– Promocja zdrowego żywienia i ochrony środowiska;
– Promocja dziedzictwa kulturowego i turystyki do regionów słabo rozwiniętych;
Adresat działań:
<p>Bezrobotni z obszarów mało rozwiniętych, rolniczych lub przeważająco rolniczych, preferencyjnie niezbyt odległe od dużych miast.</p> <p><i>W szczególności powiat makowski (w kierunku: Warszawa) oraz powiat płocki, sierpecki i żuromiński (w kierunku Toruń, Łódź)</i></p>
Narzędzia:
<ul style="list-style-type: none">
– Przedsiębiorstwo społeczne (tzn. instytucja prowadząca działalność gospodarczą, która wyznacza sobie cele ściśle społeczne i inwestuje wypracowane nadwyżki zależnie od wyznaczonych sobie celów w działalność lub we wspólnotę, zamiast kierować się potrzebą osiągnięcia maksymalnego zysku na rzecz akcjonariuszy lub właścicieli);
– Dofinansowywanie inwestycji (np. ze środków unijnych);
– Doradztwo biznesowe, prawne, organizacyjne;
– Ulgi, kredyty preferencyjne;
Opis działania:
<p>Przedsiębiorstwo społeczne, zorganizowane z wykorzystaniem partnerstwa producentów z powiatu oraz przy pomocy PUP lub/i gminy, zakłada w większym mieście (Warszawa, Toruń, Łódź) sklep z ekologicznymi produktami spożywczymi, produkowanymi tradycyjnymi metodami. Produkty i sklep</p>

skierowane będą do mieszkańca dużego miasta – Warszawy, zamożnego, dla którego ważne jest jedzenie pełnowartościowych produktów bez konserwantów, i który chce za nie zapłacić więcej niż za ten sam produkt produkowany masowo (sery, mleko, masło, jaja, wędliny, mięso, dziczyzna, miody, nalewki, ciasta domowe, przetwory owocowe, ryby).

Wystrój, opakowanie i oprawa graficzna produktu muszą być na najwyższym poziomie, a produkty świeże, codziennie dowożone. Mogą być sprzedawane pod marką regionu.

Przy ich produkcji zatrudnienie mogą znaleźć bezrobotni mieszkańcy obszaru rolniczego. Koszty transportu i utrzymania sklepu rozłożą się na wielu dostawców przedsiębiorstwa społecznego. Z czasem zasięg dostawców można rozszerzyć o kolejne miejscowości, oraz rozszerzyć działalność o produkty na zamówienie i rękodzieło, a także stworzyć sieć sprzedaży, przez sklepy w różnych dzielnicach Warszawy, obsługiwane przez ten sam transport, co zwiększy korzyści skali.

Projekt może być realizowany przy współpracy kilku powiatów.

Spodziewany efekt działania:

- Wzrost zatrudnienia i wzrost przedsiębiorczości wśród mieszkańców obszarów słabo rozwiniętych
- Integracja społeczności lokalnych
- Lokalny wzrost rentowności rolnictwa
- Promocja bliskiego Warszawy regionu, jako ekologicznego, wypoczynkowego, zdrowego, rdzennie polskiego, wzrost zainteresowania turystyką w tym obszarze

Narzędzie 3 – aktywizacja osób bezrobotnych poprzez rozwijanie przedsiębiorstw społecznych zajmujących się pracami rzemieślniczymi i usługami drobnymi

Cel działania:
<ul style="list-style-type: none">
– Zwiększenie zatrudnienia w regionie, w szczególności wśród bezrobotnych o najniższych kwalifikacjach
– Przeciwdziałanie skutkom zwolnień grupowych
– Wzrost gospodarczy w regionie
– Budowa społeczeństwa obywatelskiego
– Wzrost aktywności zawodowej bezrobotnych
Adresat działań:
Osoby bezrobotne, z niskim wykształceniem, zdolne do fizycznej pracy, preferencyjnie pracownicy zwolnieni grupowo z zakładów pracy, osoby długotrwale bezrobotne <i>Wszystkie powiaty, w szczególności powiaty: radomski, szydlowiecki, wołomiński, żuromiński oraz miasto Radom</i>
Narzędzia:
<ul style="list-style-type: none">
– Przedsiębiorstwo społeczne
– Dofinansowanie niezbędnych inwestycji
– Doradztwo biznesowe, prawne, organizacyjne
– Ulgi, kredyty preferencyjne
– Szkolenia przekwalifikowujące
Opis działania:
Przedsiębiorstwa społeczne, zorganizowane z wykorzystaniem partnerstwa oraz przy pomocy PUP lub/i gminy dostarczające usług w różnych dziedzinach: <ul style="list-style-type: none">
– Prace budowlane, remontowe i wykończeniowe (szczególnie istotne, ponieważ w prawie wszystkich powiatach ta branża była wskazywana, jako opłacalna i poszukująca

pracowników)

- Prace rzemieślnicze w rzadkich zawodach
- Prace porządkowe, również związane z odśnieżaniem, utrzymaniem zieleni, zagospodarowaniem większych terenów
- Prace sezonowe

Przedsiębiorstwo będzie zajmować się organizacją pracy, zdobywaniem zleceń i negocjowaniem warunków ich wykonania. Zorganizowane zostaną mobilne ekipy majstrów/fachowców, które będą dojeżdżać do klienta. Zgodnie z miejscową, lokalną specyfiką mogą powstać również: warsztat i myjnia samochodowa, firma budowlana, małe firmy produkcyjne (meble, produkty rękodzieła, ceramika), małe zakłady przetwórczo-usługowe (np. spalarnia słomy, tartak, masarnia).

Spodziewany efekt działania:

- Lokalny wzrost gospodarczy, poprawa sytuacji materialnej mieszkańców
- Lokalny wzrost zatrudnienia
- Wzrost aktywności zawodowej bezrobotnych
- Rehabilitacja zapomnianych zawodów

Narzędzie 4 – Aktywizacja osób bezrobotnych poprzez rozwijanie przedsiębiorstw społecznych zajmujących się działalnością gastronomiczną

Cel działania:
<ul style="list-style-type: none">
– Zwiększenie zatrudnienia w regionie, w szczególności wśród kobiet, osób powyżej 50 roku życia oraz osób niepełnosprawnych
– Wzrost gospodarczy w regionie
– Budowa społeczeństwa obywatelskiego
– Wzrost aktywności zawodowej bezrobotnych
Adresat działań:
Osoby bezrobotne, z obszarów słabo rozwiniętych, kobiety, osoby powyżej 50 roku życia, osoby niepełnosprawne, również długotrwale bezrobotne lub powracające na rynek pracy, <i>W szczególności miasto Radom oraz powiaty: łosicki, makowski, plocki, przysuski, radomski, sierpecki, szydlowiecki, wołomiński i żuromiński</i>
Narzędzia:
<ul style="list-style-type: none">
– Przedsiębiorstwo społeczne
– Dofinansowanie niezbędnych inwestycji, wyposażenia, dostosowania do wymogów sanitarnych, pomoc w wynajmie lokalu, możliwie z zasobów gminnych na preferencyjnych warunkach
– Doradztwo biznesowe, prawne, organizacyjne
– Ulgi, kredyty preferencyjne
Opis działania:
Przedsiębiorstwa społeczne, zorganizowane z wykorzystaniem partnerstwa oraz przy pomocy PUP lub/i gminy dostarczające usług w zakresie gastronomii, organizacji przyjęć i cateringu, oraz dostarczające bazy noclegowej. Lokal zostanie udostępniony przez gminę i wyposażony przez dotacje z PUP oraz przez partnerów społecznych – zatrudnieni byli bezrobotni będą organizować wesela, komunie i inne przyjęcia wraz z obsługą gastronomiczną. Kolejnym obszarem działalności może być gotowanie i dostarczanie w ramach cateringu posiłków do zakładów pracy i urzędów oraz do szkół.

Spodziewany efekt działania:

- Lokalny wzrost gospodarczy, poprawa sytuacji materialnej mieszkańców
- Lokalny wzrost zatrudnienia, zwłaszcza wśród grup szczególnie narażonych na bezrobocie
- Wzrost aktywności zawodowej bezrobotnych

Narzędzie 5 – Aktywizacja osób bezrobotnych poprzez rozwijanie przedsiębiorstw społecznych zajmujących się opieką na dziećmi lub osobami starszymi

Cel działania:
<ul style="list-style-type: none">
– Zwiększenie zatrudnienia w regionie, w szczególności wśród kobiet
– Wzrost gospodarczy w regionie
– Budowa społeczeństwa obywatelskiego
– Wzrost aktywności zawodowej bezrobotnych
– Umożliwienie pracy zawodowej matkom opiekującym się małymi dziećmi
– Zapewnienie opieki osobom starszym, niedołącznym oraz niepełnosprawnym
Adresat działań:
Osoby bezrobotne, kobiety, również długotrwale bezrobotne lub powracające na rynek pracy, <i>Wszystkie powiaty</i>
Narzędzia:
<ul style="list-style-type: none">
– Przedsiębiorstwo społeczne
– Dofinansowanie niezbędnych inwestycji, wyposażenia, dostosowania do wymogów sanitarnych, pomoc w wynajmie lokalu, możliwie z zasobów gminnych na preferencyjnych warunkach
– Szkolenia
– Doradztwo biznesowe, prawne, organizacyjne
– Ulgi, kredyty preferencyjne
– Szkolenia przekwalifikowujące
Opis działania:
Przedsiębiorstwa społeczne, zorganizowane z wykorzystaniem partnerstwa oraz przy pomocy PUP lub/i gminy dostarczające usług w zakresie opieki nad dziećmi – przedszkola, i opieki w domach nad osobami wymagającymi pomocy (osoby starsze, niedołączne, niepełnosprawne). Lokal zostanie udostępniony przez gminę i wyposażony przez dotacje z PUP oraz przez partnerów

społecznych – powstanie w nim przedszkole prowadzone przez osoby bezrobotne, w szczególności dla dzieci matek dojeżdżających do pracy do innych powiatów. Narzędzie to może uzupełnić formę pomocy osobom bezrobotnym w postaci zwrotu kosztów opieki nad dzieckiem.

Dodatkowo do opieki organizowanej przez pomoc społeczną nad wymagającymi jej osobami zatrudniane będą przeszkolone osoby bezrobotne.

Spodziewany efekt działania:

- Lokalny wzrost gospodarczy, poprawa sytuacji materialnej mieszkańców
- Lokalny wzrost zatrudnienia, zwłaszcza wśród grup szczególnie narażonych na bezrobocie, umożliwienie pracy osobom opiekującym się dziećmi.
- Wzrost aktywności zawodowej bezrobotnych

NARZĘDZIA UMOŻLIWIAJĄCE PRACODAWCOM UDZIAŁ W ROZWIĄZYWANIU PROBLEMU BEZROBOCIA

Pracodawcy są jedną z dwóch głównych grup podmiotów działających na rynku pracy. Ich udział nie musi ograniczać się tylko do zgłaszania popytu na pracę. Dobra sytuacja na rynku pracy, a także inicjatywa i właściwe kwalifikacje pracowników leżą **w ich bezpośrednim interesie**. Jednocześnie rozwój i rentowność ich przedsiębiorstw są determinowane przez ogólną sytuację gospodarczą, która z kolei zależy od kondycji ekonomicznej wszystkich uczestników gospodarczego, czyli także pracowników.

Te zależności powinny być bezpośrednim bodźcem do podejmowania przez pracodawców działań mających na celu rozwiązywanie problemu bezrobocia. Odpowiedzialne traktowanie interesów pracowników i zaangażowanie w problemy społeczności lokalnej nie tylko nie wymaga od pracodawcy wysokich nakładów, ale także staje się w długim okresie opłacalne ekonomicznie. Działania te mogą być **stymulowane** przez narzędzia polityki fiskalnej, gospodarczej i społecznej. Włączenie się pracodawców w zapobieganie i przeciwdziałanie bezrobociu powinno stanowić **zintegrowany element partnerskich działań** w tym zakresie i jedynie, jako taki ma szansę odnieść zamierzony skutek.

Aktualnie wśród pracodawców istnieje niewielka świadomość ich odpowiedzialności na rynku pracy. Spora część pracodawców traktuje zatrudniane osoby z nieufnością, że będą mało pracować, a dużo wymagać. Tymczasem z analizy sytuacji na lokalnych rynkach pracy wynika, że pracodawcy o złej sławie trudno o zaangażowanego pracownika nawet w warunkach wysokiego bezrobocia. Zarówno wśród bezrobotnych jak i pracodawców, należy propagować **ideę zatrudnienia, jako współpracy** przynoszącej korzyści obydwu zaangażowanym stronom. Należy promować zachowania, w których pracodawcy działają dla pożytku pracowników i odwrotnie, bowiem dopiero wtedy będzie możliwe wypracowanie korzyści dla całości rynku i uzdrowienie idei zatrudnienia.

Poniżej przedstawiono projekty narzędzi, które mogłyby pomóc w tej kwestii. W pierwszej kolejności należy uświadomić pracodawcom istotę ich zaangażowania w problemy rynku pracy, w drugiej – ułatwić funkcjonowanie i zaproponować takie zmiany z strukturze lub zarządzaniu, na których skorzysta zarówno przedsiębiorstwo jak i lokalne rynki pracy.

Narzędzie 1 – Organizacja akcji promocyjnych zachęcających do tworzenia przyjaznych miejsc pracy, zatrudniania osób z grup szczególnie zagrożonych bezrobociem, itp.

Cel działania:
<ul style="list-style-type: none">
– Uświadomienie pracodawcom ich wpływu na lokalny rynek pracy
– Uświadomienie pracodawcom zależności efektywności pracowników od ich zadowolenia, poczucia stabilności i bezpieczeństwa oraz rozwiązania ich problemów prywatnych, rodzinnych i zdrowotnych
– Zmiana nastawienia pracodawców do zatrudniania kobiet, osób niepełnosprawnych, osób bezdomnych, osób, które zakończyły odbywanie kary pozbawienia wolności, osób po 50 roku życia oraz osób bez doświadczenia zawodowego
– Budowa społeczeństwa obywatelskiego
– Wzrost zatrudnienia wśród grup najbardziej zagrożonych bezrobociem
– Uświadomienie pracodawcom, że przyjazna im społeczność lokalna może przyczynić się do wzrostu zysków (oraz zmniejszenia liczby kradzieży i aktów wandalizmu)
Adresat działań:
Pracodawcy, w pierwszej kolejności z dużych przedsiębiorstw. <i>Wszystkie powiaty</i>
Narzędzia:
<ul style="list-style-type: none">
– Akcje informacyjne i promocyjne
– Konkursy, nagrody, wydarzenia, festyny
– Promocja przedsiębiorstw biorących udział w programie
– Ulgi podatkowe, preferencyjne warunki i kredyty
– Zmniejszenie kosztów zatrudnienia (składek itp.) osób z grup najbardziej zagrożonych bezrobociem
– Dofinansowanie dostosowania miejsc pracy dla osób niepełnosprawnych

Opis działania:

- Promocja wśród przedsiębiorców i pracodawców idei Społecznej Odpowiedzialności Biznesu.
- Prowadzenie wśród pracodawców akcji informacyjnych, odnośnie opłacalności i słuszności dbania o pracownika, zaniechania dyskryminacji.
- Promocja zatrudnienia kobiet, matek, osób niepełnosprawnych, jako równorzędnych pracowników.
- Akcje uświadamiające opłacalność działań propracowniczych z punktu widzenia ekonomicznego (pracodawcy, którzy nie cieszą się dobrą opinią są unikani przez bardziej wartościowych pracowników:
  - przedsiębiorca godny zaufania osiąga lepszą pozycję w negocjacjach z kontrahentami, a jego produkty i usługi są preferowane nad ofertą przedsiębiorców o złej reputacji;
  - uczciwość pracodawcy wobec pracownika spotyka się ze wzajemnością pracownika, jeżeli pracodawca dba o pracowników rośnie ich zaangażowanie w wykonywaną pracę.)
- Uświadamianie pracodawcom znaczenia dialogu i przychylności społeczności lokalnej (zmniejszenie zagrożenia akcjami wandalizmu, protestami, blokowaniem inwestycji itp.)
- Pracodawcy biorący udział w programie będą brali udział w konkursach, zdobywali nagrody i certyfikaty, zorganizowana zostanie giełda dobrych praktyk, publiczne ogłoszenia.
- Przyjaznym pracodawcom warto zapewnić bezpłatną promocję wspomaganą przez instytucje publiczne.
- Pracodawców należy zachęcić do zatrudniania osób niedoświadczonych i doszkalania ich na stażach, do sponsoringu, patronatów, brania udziału w programach partnerskich, wykonywania prac pro publico bono, akcji społecznych.

Spodziewany efekt działania:

- Poprawa warunków zatrudnienia,
- Lokalny wzrost zatrudnienia, zwłaszcza wśród grup szczególnie narażonych na bezrobocie, umożliwienie pracy osobom opiekującym się dziećmi,
- Umożliwienie działalności przedsiębiorstwom społecznym i organizacjom pozarządowym dzięki wsparciu i partnerstwu z przedsiębiorcami
- Mniejsza rotacja wśród pracowników
- Zmniejszenie szarej strefy
- Rozwój społeczeństwa obywatelskiego

Narzędzie 2 – Promocja outsourcingu wybranych obszarów działalności firm do powiatów

Cel działania:

- Uświadomienie pracodawcom ich wpływu na lokalny rynek pracy
- Uświadomienie pracodawcom korzyści ekonomicznych z korzystania z relatywnie tańszej siły roboczej na obszarach słabiej rozwiniętych i objętych większym bezrobociem
- Uświadomienie pracodawcom, że przyjazna im społeczność lokalna może przyczynić się do wzrostu zysków
- Budowa społeczeństwa obywatelskiego
- Wzrost zatrudnienia wśród grup najbardziej zagrożonych bezrobociem, w tym z rejonów słabo rozwiniętych i rolniczych
- Umożliwienie osobom bezrobotnym z powiatów słabo rozwiniętych podjęcie zatrudnienia bez konieczności emigracji

Adresat działań:

Pracodawcy z większych miast, duże przedsiębiorstwa, prowadzące działania, które mogłyby bez zmniejszenia efektywności działalności oraz procesu produkcji zostać terytorialnie odizolowane od reszty firmy (call center, niezależne linie produkcyjne – np. opakowania, flota samochodów)

Adresaci działań znajdują się głównie w mieście Radom, oraz w miastach nieobjętych badaniem, jak Warszawa i jej okolice oraz Siedlce. Beneficjenci programu, znajdują się we wszystkich powiatach objętych badaniem poza miastem Radom.

Narzędzia:

- Akcje informacyjne i promocyjne
- Silna współpraca PUP z przedsiębiorcami
- Promocja przedsiębiorstw biorących udział w programie
- Ulgi podatkowe, preferencyjne warunki i kredyty, strefy ekonomiczne, udostępnianie lokali gminnych
- Dofinansowanie stworzenia infrastruktury i niezbędnych inwestycji, dostosowania miejsc pracy dla osób niepełnosprawnych

Opis działania:

Promocja outsourcingu niektórych działań firm poza miasto (z Warszawy, Siedlec, Radomia). Oddziały, które nie muszą być bezpośrednio połączone z centralą firmy, powinny być lokowane na obszarach wiejskich okolicznych powiatów objętych większym bezrobociem. Dotyczy to tych części działalności firmy, które nie wiążą się z kontaktem z klientem lub zatrudnieniem wysoko wykwalifikowanych specjalistów. Najlepszym przykładem są call-center, ale także niezależne linie produkcyjne, flota samochodów wraz z zapleczem serwisowo-garażowym, a nawet działy księgowości i inne.

Bezpośrednimi korzyściami dla pracodawcy z takiego rozwiązania są niższa cena kupna i najmu nieruchomości, duża podaż pracy i bardziej wydajni pracownicy, którzy nie musieliby już do pracy dojeżdżać, ale również promocja i dobra opinia zaangażowanego pracodawcy, ulgi, dofinansowania, nagrody.

Spodziewany efekt działania:

- Stworzenie miejsc pracy na obszarach szczególnie zagrożonych bezrobociem
- Lokalny wzrost zatrudnienia, zwłaszcza wśród grup szczególnie narażonych na bezrobocie,
- Zmniejszenie szarej strefy, zmniejszenie zjawiska emigracji zarobkowej, zmniejszenie zagrożenia patologiami społecznymi
- Zrównoważony rozwój
- Rozwój społeczeństwa obywatelskiego

NARZĘDZIA UMOŻLIWIAJĄCE INNYM PODMIOTOM UDZIAŁ W ROZWIĄZYWANIU PROBLEMU BEZROBOCIA

W społeczeństwie obywatelskim organizacje pozarządowe pełnią niezwykle istotną rolę. Ponieważ nie funkcjonują dla zysku cała ich działalność może być poświęcona ustanowionemu, publicznie pożytecznemu celowi. Zyski z działalności organizacji są ogromne: przede wszystkim tego typu organizacje mają dużo bardziej bezpośredni wpływ na przedmiot działania, a koszty ich działalności są niższe (również dzięki korzystaniu z wolontariatu), przez co są dużo **skuteczniejsze** niż instytucje publiczne. Poza tym dają społeczności poczucie, że dzięki **inicjatywie i współpracy** z innymi można osiągnąć zamierzone cele, dzięki czemu podnoszą poziom aktywności, również zawodowej, w społeczeństwie. Organizacje pozarządowe mogą stanowić łącznik pomiędzy mieszkańcami a władzami i przedsiębiorstwami, świetnie nadają się do realizacji miękkich celów, jak integracja i aktywizacja.

Aktualnie działalność tak zwanego trzeciego sektora nie jest w Polsce popularna. Dotyczy to w szczególności, małych, wiejskich miejscowości, gdzie idea społecznej integracji i inicjatywy jest na ogół obca jej mieszkańcom. Partnerska współpraca między instytucjami państwowymi, prywatnymi przedsiębiorcami, organizacjami pozarządowymi i miejscową społecznością kuleje, nie ma wypracowanych **modelów współdziałania**. Wszelkie działania mające charakter stowarzyszeń, zrzeszeń, fundacji itp. powinny być wspierane, jako przyczyniające się do aktywnego uczestnictwa pojedynczych ludzi w życiu wspólnoty, czyli do budowy **społeczeństwa obywatelskiego**. Dotyczy to w szczególności małych miejscowości, w których osoby zajmujące szczególne stanowiska w hierarchii społeczności lokalnej i będące dla niej autorytetem (proboszcz, dyrektor szkoły, lekarz) mogą dużo lepiej zmotywować jej członków niż najlepsze wysiłki podejmowane przez pracowników instytucji państwowych. Inicjatywa organizacji pozarządowych powinna być włączona, jako integralny element polityki poprawy sytuacji na rynku pracy. Poniżej przedstawiono propozycję narzędzia, które miałyby na celu stymulację społeczeństwa obywatelskiego i rozwój tak zwanego trzeciego sektora.

Narzędzie – Promocja aktywności społecznej ludności powiatów

Cel działania:

- Uświadomienie członkom lokalnych społeczności ich wpływu na rynek pracy
- Stymulowanie rozwoju trzeciego sektora (NGO, przedsiębiorstw społecznych)
- Uświadomienie pracodawcom korzyści i konieczności układów partnerskich
- Stworzenie warunków do powstawania spółdzielni i innych przedsiębiorstw społecznych
- Budowa społeczeństwa obywatelskiego
- Wzrost zatrudnienia wśród grup najbardziej zagrożonych bezrobociem, w tym z rejonów słabo rozwiniętych i rolniczych
- Umożliwienie osobom bezrobotnym z powiatów słabo rozwiniętych podjęcie zatrudnienia bez konieczności emigracji

Adresat działań:

Organizacje pozarządowe działające na danym obszarze

Lokalni liderzy i autorytety – proboszcz i księża, dyrektor szkoły wraz z nauczycielami, pracownicy placówek kulturalnych, bibliotek, i inni – jako potencjalni liderzy i organizatorzy życia społecznego, inicjatorzy stowarzyszeń i lokalnej integracji

Instytucje państwowe, urzędy pracy i inne, placówki pomocy społecznej i inne, oraz pracodawcy, jako potencjalni współpracownicy i partnerzy lokalnych inicjatyw

Działania powinny zostać przeprowadzone we wszystkich omawianych powiatach, ze względu na generalnie niską aktywność organizacji pozarządowych. W zależności od powiatu zmieniać się będzie jedynie dostępność NGO, a także potencjalni liderzy, którzy powinni zostać wyłonieni przez wywiady z osobami dobrze znającymi miejscową społeczność (na pewno dyrektor szkoły, proboszcz).

Narzędzia:

- Akcje informacyjne i promocyjne
- Silna współpraca PUP z NGO oraz stymulacja współpracy z przedsiębiorcami

- Promocja przedsiębiorstw biorących udział w programie
- Ulgi podatkowe, preferencyjne warunki i kredyty,
- Udostępnianie lokali gminnych na potrzeby NGO
- Dofinansowania
- Doradztwo prawne, organizacyjne, biznesowe,

Opis działania:

Popularyzacja i promocja idei NGO.

Stymulacja inicjatyw lokalnych, integracji.

Promocja i stymulacja współpracy lokalnych przedsiębiorstw z miejscową społecznością i organizacjami społecznymi przez promocję i ulgi dla przedsiębiorstw biorących udział w programie.

Stworzenie warunków rozwoju stowarzyszeniom, fundacjom i innym organizacjom poprzez preferencyjne udostępnianie lokali, ulgi w opłatach i podatkach, doradztwo prawne, biznesowe, księgowo i organizacyjne, organizację niezbędnych szkoleń.

Dostarczenie NGO informacji i szkoleń o pomysłach do zrealizowania, giełdy dobrych praktyk, przykładów z innych powiatów.

Spodziewany efekt działania:

- Rozwój społeczeństwa obywatelskiego
- Zwiększenie liczby inicjatyw lokalnych i ich skuteczności
- Wzrost aktywności zawodowej i poczucia odpowiedzialności wśród bezrobotnych
- Większe zaangażowanie przedsiębiorców w problemy na rynku pracy
- Lokalny wzrost zatrudnienia, zwłaszcza wśród grup szczególnie narażonych na bezrobocie,

NARZĘDZIA PR

Bezpośrednimi adresatami działań podejmowanych przez Urzędy Pracy są osoby bezrobotne i poszukujące pracy oraz pracodawcy. Kluczową rolę w skuteczności tych działań odgrywa **informowanie** o nich interesariuszy, gdyż tylko tym sposobem będą oni w stanie skorzystać z możliwości oferowanych przez Urzędy. Zarówno bezrobotnym jak i pracodawcom powinno się dostarczać wiadomości o możliwych dofinansowaniach i programach pomocowych, wraz z wymogami, jakie muszą być spełnione by z nich skorzystać. Dodatkowo bezrobotnych będą interesować oferty pracy a pracodawcom powinny być dostarczane informacje o zmianach i strukturze podaży pracy oraz o sytuacji ogólnogospodarczej, dzięki czemu będą w stanie lepiej funkcjonować na rynku oraz planować przyszłe zatrudnienie. Działania informacyjne są niezbędne dla osiągnięcia jakiegokolwiek poprawy na rynku pracy.

Odpowiednie **kanały rozpowszechniania informacji** powinny zostać dobrane tak, aby dotarły one do wszystkich zainteresowanych. Ponieważ celem Urzędu jest również aktywizacja osób biernych, sceptycznych i niewykazujących inicjatywy, a także włączenie pracodawców do wysiłków w celu zmniejszenia bezrobocia, należy dołożyć starań, aby informacje i zachęty dotarły również do osób, które ich **nie poszukują**. Powinny mieć atrakcyjną formę, zwracać uwagę i zachęcać do dalszego zainteresowania działaniami Urzędu Pracy. Aktualnie Urzędy Pracy uwzględniają większość tych warunków przy formułowaniu komunikatów do interesariuszy, jedynie trochę za bardzo opierając się na informacji podawanej w Urzędzie na miejscu. Dobrze oceniane jest działanie samoobsługowych **punktów informacyjnych**, które mogłyby zostać umieszczone nie tylko w Urzędzie, ale również w innych miejscach tak, aby zminimalizować uciążliwość dojazdów dla bezrobotnych z innych miejscowości (np. w szkołach lub ośrodkach zdrowia w miejscowościach odległych od najbliższej filii PUP).

Poniżej przedstawiono zestawienie podsumowujące, jakie niezbędne elementy powinien zawierać komunikat i jakim kanałem powinien być rozpowszechniany, w zależności od jego tematu.

Narzędzia skierowane do osób bezrobotnych

Na podstawie analizy wywiadów brak jest podstaw do różnicowania treści komunikatów w poszczególnych powiatach, a także w zależności od poszczególnych grup bezrobotnych, do których komunikat jest adresowany.

Komunikaty na temat :	Niezbędne informacje:	Adekwatne kanały informacji:
Form pomocy bezrobotnym dostępnym w PUP	<p>Oferta wszystkich możliwości czekających na bezrobotnego w PUP, ale również w innych instytucjach, NGO i Internecie, z wyszczególnieniem:</p> <p>Adresat – do kogo skierowane?</p> <p>Wymogów do spełnienia</p> <p>Terminów przyjmowania zgłoszeń i kolejnych etapów</p> <p>Numer telefonu udzielającego informacje</p>	<p>Broszura wręczana przy rejestracji i dostępna w PUP</p> <p>Poczta elektroniczna – newsletter do osób bezrobotnych</p> <p>Informacje na temat form pomocy na stronie Web</p> <p>Informacje na temat form pomocy w innych instytucjach i organizacjach pomocowych</p> <p>Informacje w lokalnych mediach</p> <p>Szkoły – plakaty, ulotki, targi pracy</p> <p>Tablice ogłoszeń i inne punkty informacyjne – plakaty</p> <p>Kościelna ambona – bezpośrednie docieranie do osób bezrobotnych za pośrednictwem krótkich ogłoszeń podawanych na mszach świętych</p> <p>Poczekalnie ośrodków zdrowia – plakaty, ulotki</p>
Ofert pracy	<p>Adresat – do kogo skierowane?</p> <p>Opis stanowiska i zakres obowiązków</p> <p>Wymagania wobec kandydatów</p> <p>Miejsce pracy</p> <p>Termin przyjmowania zgłoszeń</p>	<p>Lokalne media</p> <p>Newsletter – poczta elektroniczna z ofertami pracy</p> <p>Informacje na stronie Web</p> <p>Informacje w innych instytucjach i organizacjach pomocowych</p>
Szkoleń	<p>Adresat – do kogo skierowane (warunki udziału w szkoleniu)</p> <p>Zakres, cel, w jakim zawodzie, z jakich kwalifikacji,</p> <p>Nabywane w wyniku szkolenia umiejętności i uprawnienia</p> <p>Sposób zakończenia, nabywane certyfikaty</p> <p>Harmonogram, dni, godziny, miejsce odbywania się, wielkość grupy, czas trwania</p> <p>Termin przyjmowania zgłoszeń</p>	<p>Ulotka wręczana przy rejestracji</p> <p>Newsletter – poczta elektroniczna z aktualnymi ofertami szkoleń</p> <p>Informacje na stronie Web</p> <p>Informacje w innych instytucjach i organizacjach pomocowych</p> <p>Tablice ogłoszeń i inne punkty informacyjne</p> <p>Lokalne media</p>
Dofinansowań (np.	Adresat – do kogo skierowane	Ulotka wręczana przy rejestracji

kosztów kształcenia), zwroty kosztów	(warunki otrzymania dofinansowania) Na jaki cel? W jakiej wysokości? Wymagane dokumenty Termin przyjmowania zgłoszeń	Informacje na stronie Web Informacje w innych instytucjach i organizacjach pomocowych Tablice ogłoszeń i inne punkty informacyjne
Konsultacji z doradcami zawodowymi	Adresat – do kogo skierowane? (warunki korzystania z porad) Zakres porad Czas i miejsce Informacja o konieczności zapisów, numer telefonu	Ulotka wręczana przy rejestracji Informacje na stronie Web Informacje w innych instytucjach i organizacjach pomocowych Tablice ogłoszeń i inne punkty informacyjne
Staży, Prac interwencyjnych, Robót publicznych, Prac społecznie użytecznych	Adresat – do kogo skierowane? (warunki udziału) Opis stanowisk, na których dostępne są staże Wymagania Miejsce pracy Okres trwania Termin składania zgłoszeń Forma składania zgłoszeń	Lokalne media Newsletter – poczta elektroniczna Informacje na stronie Web Informacje w innych instytucjach i organizacjach pomocowych, biura karier
Akcji promocyjnych, gield pracy, festynów	Adresat – do kogo skierowane? Opis wydarzenia Czas i miejsce trwania Informacja o konieczności rejestracji i przygotowania (np. „radzimy wziąć ze sobą CV”)	Lokalne media Newsletter – poczta elektroniczna Informacje na stronie Web Informacje w innych instytucjach i organizacjach pomocowych Kościelna ambona Szkoły i biura karier
Zajęć aktywizacyjnych klubu pracy, spotkań grupowych, warsztatów terapii zajęciowej	Adresat – do kogo skierowane? Opis wydarzenia Czas i miejsce trwania Informacja o konieczności rejestracji i przygotowania (np. „radzimy wziąć ze sobą CV”)	Ulotka wręczana przy rejestracji Lokalne media Kościelna ambona Szkoły i biura karier Newsletter – poczta elektroniczna

		<p>Informacje na stronie Web</p> <p>Informacje w innych instytucjach i organizacjach pomocowych</p>
<p>Dotacji na rozpoczęcie działalności gospodarczej</p>	<p>Adresat – do kogo skierowane?</p> <p>Na jaki cel</p> <p>W jakiej wysokości</p> <p>Wymagane dokumenty</p> <p>Termin przyjmowania zgłoszeń</p>	<p>Broszura wręczana przy rejestracji i dostępna w PUP</p> <p>Newsletter – poczta elektroniczna</p> <p>Informacje na stronie Web</p> <p>Informacje w innych instytucjach i organizacjach pomocowych</p> <p>Lokalne media</p> <p>Szkoły</p> <p>Tablice ogłoszeń i inne punkty informacyjne</p> <p>Kościelna ambona</p> <p>Poczekalnie ośrodków zdrowia</p>
<p>Punktów informacyjnych i punktów dostępu do Internetu</p>	<p>Informacja o istnieniu punktu</p> <p>Miejsce punktu</p> <p>Godziny otwarcia punktu</p> <p>Dostępne w punkcie informacje, sprzęt, itp. (np. możliwość przeglądania stron, wydrukowania dokumentu)</p>	<p>Broszura wręczana przy rejestracji i dostępna w PUP</p> <p>Newsletter – poczta elektroniczna</p> <p>Informacje na stronie Web</p> <p>Informacje w innych instytucjach i organizacjach pomocowych</p> <p>Lokalne media</p> <p>Szkoły</p> <p>Tablice ogłoszeń i inne punkty informacyjne</p> <p>Kościelna ambona</p> <p>Poczekalnie ośrodków zdrowia</p>

Narzędzia skierowane do pracodawców

Na podstawie analizy wywiadów brak jest podstaw do różnicowania treści komunikatów w poszczególnych powiatach

Komunikat odnośnie:	Niezbędne informacje:	Adekwatne kanały informacji:
Form współpracy z PUP	<p>Oferta wszystkich możliwości czekających na pracodawcę w PUP, ale również w innych instytucjach, NGO i Internecie, z wyszczególnieniem:</p> <p>Adresata – do jakich firm skierowane?</p> <p>Potencjalne zyski z udziału w programie</p> <p>Wymogi do spełnienia (dokumenty, charakterystyka firmy, do której skierowana jest forma współpracy)</p> <p>Terminy przyjmowania zgłoszeń i kolejnych etapów</p> <p>Numer telefonu osoby udzielającej informacje</p>	<p>Broszura rozsyłana przez PUP</p> <p>Newsletter – poczta elektroniczna</p> <p>Informacje na stronie Web</p> <p>Informacje w innych instytucjach i organizacjach (izby gospodarcze, firmy HR)</p> <p>Lokalne media</p> <p>Tablice ogłoszeń i inne punkty informacyjne</p> <p>Bezpośredni kontakt z pracodawcami – np. informacja telefoniczna, wizyty doradców PUP w firmach</p>
Podaż pracy	<p>Informacje na temat zarejestrowanych osób bezrobotnych</p> <p>Zawody reprezentowane przez osoby bezrobotne</p> <p>Aktualnie prowadzone szkolenia dla osób bezrobotnych – jako potencjalna szansa na zaangażowanie przeszkolonego pracownika</p>	<p>Newsletter – poczta elektroniczna</p> <p>Informacje na stronie Web</p> <p>Bezpośredni kontakt z pracodawcami – np. informacja telefoniczna, wizyty doradców PUP w firmach</p>
Dofinansowań, zwrotów kosztów	<p>Adresat – do kogo skierowane?</p> <p>Na jaki cel?</p> <p>Wymagania wobec firm ubiegających się o dofinansowanie</p> <p>Wysokość dofinansowań</p> <p>Wymagane dokumenty</p> <p>Termin przyjmowania zgłoszeń</p>	<p>Broszura rozsyłana przez PUP</p> <p>Informacje na stronie Web</p> <p>Informacje w innych instytucjach i organizacjach pomocowych</p> <p>Tablice ogłoszeń i inne punkty informacyjne</p> <p>Bezpośredni kontakt z pracodawcami – np. informacja</p>

	Numer telefonu osoby udzielającej informacje	telefoniczna, wizyty doradców PUP w firmach
Zatrudniania osób bezrobotnych w ramach staży, prac interwencyjnych, Robót publicznych, prac społecznie użyteczne	Warunki współpracy z PUP w tym zakresie Korzyści ze współpracy Okres trwania poszczególnych form Wymagane dokumenty Termin składania zgłoszeń Numer telefonu osoby udzielającej informacje	Newsletter – poczta elektroniczna Informacje na stronie Web Informacje w innych instytucjach i organizacjach pomocowych, biura karier Bezpośredni kontakt z pracodawcami – np. informacja telefoniczna, wizyty doradców PUP w firmach
Akcji promocyjnych, giełd pracy, targów	Adresat – do kogo skierowane Opis wydarzenia Czas i miejsce trwania Możliwości udziału w wydarzeniu Korzyści z udziału w wydarzeniu Informacja o konieczności rejestracji i przygotowania (np. „radzimy wziąć ze sobą CV”) Termin składania zgłoszeń Numer telefonu osoby udzielającej informacje	Newsletter – poczta elektroniczna Lokalne media Informacje na stronie Web Informacje w innych instytucjach i organizacjach pomocowych Bezpośredni kontakt z pracodawcami – np. informacja telefoniczna, wizyty doradców PUP w firmach
Sytuacji gospodarczej	Komunikaty PUP lub władz samorządowych dla przedsiębiorców odnośnie aktualnej sytuacji na rynku pracy i ogólnie sytuacji gospodarczej	Zestawienia danych na temat bezrobocia rozsyłane przez PUP Newsletter – poczta elektroniczna Informacje na stronie Web Informacje w innych instytucjach i organizacjach (izby gospodarcze, firmy HR)